БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 210 (9042)
СЕНТЯБРИИН 6
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гэй ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН, ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ХУДАЛДАХА, ТУШААХА ТҮСЭБӨӨ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭЕ

СОЁЛ СУРТАЛААЙ ХҮДЭЛМЭРИ ГҮН УДХАТАЙГААР, [ҮР]ГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛАХА

[КП]СС-эй XXI съездын, партиин [...] июниин Пленумэй шиидхэ[бэ]рнүүдтэй дашарамдуулан, тус [шиид]хэбэринүүдые олониитэ зондо [ойлгуу]лха, тайлбарилха зорилго[ор] партийна организацинууд [полит]ическэ хүдэлмэри нилээд үр[гэнөөр] ябуулһан байна. Партийна, [комсомол]ой, профсоюзай, ажахын хү[дэлмэ]рилэгшэд ниитэ-политическэ [хүдэл]мэридэ эдэбхитэйгээр хабаа[далсажа], саг үргэлжэ лекци [уншадаг], элидхэл хэдэг, хөөрэлдөө [үнгэргэ]дэг байгаа. Тэрэшэлэн [хүдэлм]эриин түрүүшүүл, инженер[нүүд] болон технигүүд, хүдөө ажа[хын] мэргэжэлтэд ойлгууламжын [хүдэл]мэридэ олоороо хабаададаг [болоо]н юм. Элдэб олон асуудалнуу[даар] семинарнууд, конференцинүүд болодог, асуудалнуудта харюу [үгэхэ] үдэшэнүүд таһалгаряагүй үн[гэргэ]дэг бэлэй.

[Теэ]р һүүлэй үедэ тиимэ хүдэл[мэри] али байса һула болоо. КПСС-[эй ра]йкомууд, партийна организа[цинуу]д соёл сурталай хүдэлмэри [уд]хатайгаар, үргэн далайса[тайга]ар үдэр бүри ябуулжа байха [ёһотой] аад, олонхи ушарта тии[мэгүй]. Ажалшадай дунда ойлгуу[ламж]ын хүдэлмэри муу бэшээр [ябуулда]аг партийна организацинууд [мүнөө]дэ нилээд олон бии. Түнхэнэй [«Вос]точные Саяны» колхозой, Ку[налейн] аймагай Ждановай нэрэмжэ[тэ ар]телиин, Улан-Удын «Механ[ическа] заводой, мүн бусад олохон [парти]йна организацинууд полити[ческэ] хүдэлмэри һонирхолтойгоор, [ха]мар бэрхээр эмхидхэдэг баян [ду]ршэлтэй болонхой.

[Зари]м партиин райкомууд эхин [пар]организацинуудай энэ дүй дүр[шэлые] гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэ[нэгүй,] тодорхойгоор согсолногүй, [энэ] һайн дүй дүршэлые бүгэдэн[эй] [дэлгэ]рүүлхын тулада үргэнөөр [ябуу]лхэ хэмжээ абанагүй.

[З]арим парторганизацинууд [КПСС]-эй XXI съездын, мүн партиин [...] июниин Пленумэй шиидхэ[бэрин]үүд тухай асуудал суглаан [... хэ]лсээд, харин саа[шань] тэдэ түүхэтэ шиидхэбэринүү[дые] арад зондо дэлгэрэнгыгээр [тайлба]рилжа үгэхэ тушаа мүртэй [хэмжээ] хээгүй байһаар. Тиихэдэ [Чита]ынска областиин ажалшадай [дунда] политическэ хүдэлмэриин [байд]ап ябуулагдажа байһан [...] мүн тэрээниие һай[жаруу]лха хэмжээнүүд тухай» [КПСС]-эй ЦК-гэй тогтоол дотор [идейно]-политическэ хүдэлмэриин [дү]ршэл тодорхойгоор сог[солһ]он, тус хүдэлмэриин дутуу[ые] элирхэйлэгдэһэн, эдэ дутуу [дута]нуудые усадхажа, политиче[скэ х]үдэлмэри саашадаа эрид һай[жаруу]лха замууд заагдаһан байгаа. [Ха]рин КПСС-эй ЦК-гэй энэ шухалын [ши]а тогтоолые партиин зарим [райком]ууд, эхин парторганизаци[нууд з]үбшэн хэлсээгүй, тэндэ хэлэг[дэһэн] заабаринуудые бэелүүлхэ ту[хай х]эмжээнүүдые абаагүй байба.

[Эд]э дутагдалнууд юун дээрэһээ [гараа]б гэхэдэ, зарим аймагуудта [соёл с]урталай хүдэлмэри тоохогүй [...] үзэгдэнэ гэжэ сэхэ хэлэхэ [хэрэг]тэй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэ[ри] хэрэгсээгдэдэггүй, олониитэ [ажал]шадай дунда ойлгууламжын [хүдэл]мэриин һайнаар ябуулагда[хагүй] дээрэһээ элдэб харша этэ[гээдүү]д (хуурмаг лама бандинар, [удаг]анууд, эльбэшэн заһалшан [мэ]тэнүүд) мэхэ гохоёо гаргажа, һүзэгшэ зарим хүнүүдые һүрдүүлэн айлгажа, мунхаруулгын хүдэлмэри үүдхэнэ, мүнгэ зөөриень мэхэлжэ абана. Һүүлэй үедэ зарим аймагуудта иимэ этэгээдүүд олошоржо байна. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагта бөө удаганууд олошороод, зариманиинь ондоо аймаг хүдөө зугадажа ошоод, шэбээлдэг болонхой. Тэдэниие шалгаад үзэхэдэ, гэмтэ ябадал хэһэнэйнгээ түлөө түрмэһөө гараһан гү, али ажал хэхээ залхуураад, һүзэгшэ хүнүүдые мэхэлжэ, хоолойгоо тэжээдэг хара мэхэшэд байха юм.

Зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэриин һайнаар, нүлөө ехэтэйгээр ябуулагдадаг байгаа һаань, иимэ мэхэшэдэй хара һабарта хүнүүд орохогүй байгаа бшуу. Шажанай хайшан гэжэ бии болоһон тухай, тэдэ харша үлэгдэлнүүд болон ябуулганууд тухай ойлгууламжын хүдэлмэри арад зоной дунда илангаяа хурсаар, үргэнөөр ябуулха шухала болоод байна.

Ажалшадтай үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, мүнөө үедэ ямар шухала зорилгын табигдаад байһан тухай тэдээндэ тайлбарилжа үгөөд, һайн хэрэгтэ, шэн габьяата ажалда зоригжуулхын орондо, харин хооһон саарһанда найдаад һуудаг хүнүүд бии. Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дугарон, парторганизациин секретарь нүхэр Дымчиков гэгшэд ургаса хуряалгын халуун үедэ колхозниггуудайнгаа дунда агитационно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын орондо, харин саарһан дээрэ хандалга бэшэһэн байба. Энэмнай ёһотой албан хойрог ябадал гээшэ бшуу. Зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхын орондо, саарһа эльгээгээд һууханаа хойрог юумэ гэжэ юун байхаб?!

Соёл сурталай хүдэлмэри ажабайдалтай холбоо багатай байна, ажахын урда байһан бодото зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хүсэд һайн туһа хүргэнэгүй гэжэ КПСС-эй XX съезд тэмдэглэһэн юм. Теэд энэ дутагдал мүнөө хүрэтэр гүйсэд усадхагдаадүй байһаар. Зарим колхоз, совхозуудта лекцишье уншагдадаг, хөөрэлдөөншье болодог, агитаци хэгдэдэг хэбэртэй аад, харин ажал хүдэлмэринь урагшаа һайнаар ябадаггүй ушарнууд бии ха юм. Энэ хадаа колхоз, совхозой урда байһан зорилготой политическэ хүдэлмэриин холбоогүйгөөр ябуулагдадагыень гэршэлнэ бшуу.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри олон янзаар, ехэ һонирхолтойгоор эмхидхэжэ болохо байна. Түрүү парторганизацинуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, удхаар һайн лекци, элидхэл, хөөрэлдөө таһалдуулангүй үнгэргэжэ байхаһаа гадна, колхозуудта, бригаданууд болон фермэнүүдтэ түрүү дүй дүршэл шудалха һургуули бии болгоно, мэргэжэлтэдэй үдэр шадамараар үнгэргэнэ, наука болон техникын университет эмхидхэнэ, кинофильмнүүдые харуулха декада үнгэргэнэ. Клуб, библиотекэ, культбаза гэхэ зэргын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һайнаар хэрэглэгдэнэ.

Али бүхы ажалдаа амжалта туйлажа, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада арад зоной дунда соёл сурталай хүдэлмэри удха һайтайгаар, үргэн далайсатайгаар ябуулха шухала.

Советскэ Союзай правительственна делегаци Прага ошохоёо мордобо

Брнодохи уласхоорондын яармагта хабаадахын тулада Советскэ Союзай правительственна делегаци Москваһаа сентябриин 4-дэ мордобо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов делегациие толгойлно.

Наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ

1960 ондо Ленинскэ шан олгохоор зууршалагдаһан хүдэлмэринүүдые наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо комитет абажа үргэлжэлүүлһөөр. Эдэниие абалга 1959 оной ноябриин 15 хүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Энэ болзорһоо хожомдожо ороһон бүхы зууршалганууд удаадахи сесси дээрэ, 1961 ондо Ленинскэ шан олгохын тулада зууршалагдаһан материалнуудтай сүг хаража үзэгдэхэ байна.

Ленинскэ шан олгохо тухай дурадхалнууд, зууршалагдаһан хүдэлмэри, тэдэнэй авторнууд тухай һайшаалнууд, материалнуудые зууршалан эльгээлгэтэй холбоотой бүхы асуудалнууд Москва город, И-51, Неглинная үйлсэ, гэр 29/14 гэһэн адресаар наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ эльгээгдэхэ ёһотой.

ГОРНЯГУУДАЙ ПОСЕЛОГТО В. И. ЛЕНИНДЭ ПАМЯТНИК БОДХОГДОБО

КАРАГАНДА, сентябриин 5. (ТАСС). Центральна Казахстанай гүн дунда байдаг Караджал гэжэ горнягуудай тосхондо В. И. Лениндэ памятник үсэгэлдэр бодхогдоо.

Хитадай Арадай Республикын правительственна делегаци Прага ошохоёо Москваһаа мордобо

Брнодо болохоёо байһан уласхоорондын выставкэ нээлгэдэ хабаадахын тулада Советскэ правительствын уряалаар Москвада ерээд байһан Хитадай Арадай Республикын правительственна делегациин хэдэн гэшүүд Прага ошохоёо сентябриин 4-дэ Москваһаа мордобо. Тэдэниие КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьерэй орлогшо Си Чжун—сюнь толгойлно.

(ТАСС).

Москвада эмхидхэгдэһэн Американ национальна выставкэ хаагдаба

Москвагай «Сокольники» гэжэ парк соо эмхидхэгдэһэн Америкын национальна выставкэ сентябриин 4-дэ хаагдаба.

Выставкые москвагайхид ехээр һонирхоо. 43 үдэрэй турша соо хоёр миллион үлүүтэй хүн эндэ орожо хараһан байна.

Зураг дээрэ: Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой тракторист Виктор Казаков амяарлан хуряалга хэжэ ябана. Т. Гармаевай фото.

Түсэбөө дүүргэбэ

Түрэл партиингаа ээлжээтэ Пленумые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн Заиграйн аймагай «Гигант» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Матвеев, парторганизациинь секретарь нүхэр Паньков) гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ. Эндэхид 3700 гаран центнер һайн шанартай таряа гүрэндөө тушаагаад, үшөө 2 мянга шахуу центнер таряа түсэбһөө гадуур тушааха гэһэн шэнэ уялга абанхай.

Шэнэ уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула тэдэнэр хүсэл зориг ехэтэйгээр ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, Мирон Афанасьев, Георгий Фёдоров, Алексей Мясников гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегадууд тус бүридөө 450 гектарай баал суглуулжа, 5 мянган центнер таряа сохихо гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Комсомолец Мирон Афанасьев 10 үдэрэй турша соо 186 гектарай баал суглуулжа, гектар бүриһөө 10—15 центнер таряа сохёо.

С. Тюлюкин,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Арга боломжонь адли аад, ажалай үрэ дүн ондо ондоо

Закаменай аймагай таряан ажал ехэтэй Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (түрүүлэгшэнь Н. Н. Щербаков, парторганизациин секретарь С. З. Тарбаев) байгша ондо 1800 гаран гектар орооһото ургамал хуряаха юм. Тэрэнэйнгээ 85—90 процентыень хахад һарын турша соо амяарлан хуряажа дүүргээд, гүрэндөө таряа тушааха, мүн таряан ажал эрхилдэггүй аймагайнгаа бусад колхозуудта һайн шанартай орооһо худалдаха түсэбөө богонихон болзорто дүүргэхэ гэһэн зорилго артелиин механизаторнууд, колхозниггууд урдаа табинхай. Ехэ-тала, Култук гэжэ нютагай полинуудта гурбан лафетнэ жатка, амяарлан хуряалга хэхээр түхеэрэгдэһэн «Сталинец—6» маркын хоёр комбайнай агрегадууд хүдэлнэ.

Лафетнэ жаткын дүй дүршэл ехэтэй машинистнууд Федор Яньков, Сергей Мункуев, Пошоолой Баиров гэгшэд халаанайнгаа даабариие 1,5—2,5 дахин дүүргэнэ. Зарим үдэрнүүдтэ 26—30 гектар шэниисэ хадана.

Колхозой механизаторнууд хадагдаһан тарягаа суглуулан сохижо эхилээ. Түрүүшын орооһон колхозой тоог дээрэ асарагдажа хатаагдаад, гүрэндэ тушаагдахаар бэлдэгдэжэ байнхай. Зарим полиин гектар бүриһөө 20—23 центнер хүрэтэр тарян хуряагдана.

Мүн таряа хуряалгадаа эмхитэйгээр ороһон Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Хубанов, парторганизациинь секретарь нүхэр Гончиков) хадаһан тарягаа сохижо эхилээ.

Зүгөөр колхозууд ургаса таряа хуряалгаяа унжагайруулһаар. Жэшээлхэдэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ артельдэ августын 31 болотор оройдоол хоёр гектар шэниисэ нэгэ морин жаткаар хадагдаад байгаа. Эндэ нэгэ лафетнэ жатка, «Сталинец-6» маркын комбайн амяарлан хадахаар түхеэрэгдээд, ургаса хуряалгада табигдахаар хараалагдаһан юм. Теэд, августын 30-да машинист нүхэр Тогмитовой жатка колхозой кузнецын хажууһаа поли дээрэ абаашажа ябахадань эбдэржэ, үдэшын 7 час болотор дахинаа заһабарилагдаһан байна.

Гадна энэ колхоз шэнэ ургаса абалгада тоогоо бэлдээгүй, таряа сэбэрлэхэ хэрэгсэл, машинануудаа заһаагүй, орооһо хатааха сушилка, амбаарнуудаа сэбэрлээ, сагаадаагүй байһаар. Эдэ мэтын дутагдал юун дээрэһээ ушараа б гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна.

Таряа амяарлан хуряажа байһан механизаторнуудые ажалайнь талаар урмашуулжа байхын тула колхозой правлени, партийна организаци нэмэлтэ түлбэриин тусхай гурим зохёогоодүй зандаа. Машинистнууд, комбайнернуудай түсэб, маршрут табигдахадаа ёһын тэдысэ зохёогдоо. Механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээгүй.

Ш. Бакшеев.

Иимэ бэлэгтэйгээр угтахань

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Һаяхан аймагай колхозууд **гүрэндөө 130 мянган центнер таряа тушаахабди** гэжэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. Энэ уялгаяа бичурынхид сентябриин 15 болотор сүм дүүргэхэ, тиихэдэ таряа хуряалгаяа 20 болотор эсэслэхэ гэһэн зорилго табиба. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаяа түлэг дундань ябуулжа байна. Эрхим шанартай алтан шэниисэ ашаһан автомашинанууд үдэршье, һүнишье «Заготзерно» тээшэ гүйлгэлдэһөөр. Нэрлэн хэлэбэл, **Ждановай нэрэмжэтэ колхоз** хэдэхэн үдэр соо 7304 центнер һайн шанартай орооһо гүрэндөө тушаанхай. Эндэхид гүрэндэ 16 мянган центнер таряа тушааха гэһэн уялгаяа һаяар дүүргэхэнь.

Тиихэдэ **Кировэй нэрэмжэтэ артелиин** гэшүүд гүрэндөө таряа тушааха түсэбөө 80 процент дүүргээ.

Гүрэндэ таряа тушаалгые богони болзорто дүүргэхэ гэһэн тэмсэлдэ аймагай шофёрнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, «Заря коммунизма» колхозой шофёрнууд Иннокентий Бурцев, Леонид Разницын, Степан Козлов, Свердловэй нэрэмжэтэ артелиин Николай Баженов, Николай Пестеров болон бусад эрхимээр ажаллана. Тэдэнэр үдэрынь комбайнһаа гараһан таряа тоог дээрэ зөөгөөд, үдэшэндөө һайса хатаагдаһан, сэбэрлэгдэһэн орооһо гүрэндэ тушаахаяа «Заготзернодо» абаашадаг юм.

Тиигэжэ бичурынхид шэнэ ургасаяа богонихон болзорто хуряажа, гүрэндөө эрхим шанартай элбэг таряа тушаагаад, түрэл партиингаа ээлжээтэ Пленумые угтахань.

А. Протопопов.

Гунга ЧИМИТОВ

ТАТАЯЛ ТАРЯАН ТУХАЙ ДУУГАА...

Алиш зүг руу шэртэн хара:
алтан тарян, тарян...
Ажалша хүнэй алаг зүрхэ
хүхюун баяраар халяан,
Надхан байнал, толотон байнал,
заха хизааргүй миралан.
Наран, бороо, ажал гурбан —
энэ, гэнэб баталан.
Тарян тухай, тарян тухай
Татаял дуугаа дахяад.
Алиш зүг руу шэртэн хара:
алтан тарян, тарян...
Асари ехэ халуун ажалай
зоригжолто наяраан.
Оньһон техникэ оншотойгоор
үдэр һүнигүй хүдэлнэ.
Орон нютагайм алдар нэрэ,
омог дууниинь — энэ лэ.
Ажал тухай, ажал тухай
Аялгалаял дахяад.
Алтай нютагай, Казахстанай
атар тунга газарай
Арюун хонгёо дохёо домогынь
хаанаш элихэн зэдэлээд,
Эгээ хүйтэнш, дулаанш хизаарта
баян тарян һалбараа —
Эхэ ороной баатар хүсэнэй
зарим хубинь энэ лэ.
Тайбан жаргалта байдал тухай
Татаял дуугаа дахяад.

Польшын правительственна делегаци Москвада ерэбэ

Польшын промышленна выставкэ нээлгэдэ хабаадалсахын тулада ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич түрүүтэй, Польшын Арадай Республикын правительственна делегаци сентябриин 4-дэ Москвада ерээ. Ю. Циранкевичтэй хамта Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Рапацкий, Хүнгэн промышленностиин министр Э. Ставинский, Дотоодын худалдаа наймаанай министр М. Леш болон бусад ерэлсэһэн байна.

(ТАСС).

Польшын промышленна выставкэ Москвада нээгдэбэ

Сентябриин 4-дэ Москвада, М. Горькиин нэрэмжэтэ Культурын болон амаралтын центральна парк соо Польшын Арадай Республикын промышленна выставкэ баярай оршон байдалда нээгдээ.

Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, выставкын хүндэлэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин павильонуудай нэгэнэй үүдэн шадар түхеэрэгдэһэн трибуна дээрэ 14 часта гараа.

Худалдаа наймаанай Бүхэсоюзна палатын президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Нестеров Польшын айлшадые халуунаар амаршалаад, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто үгэ үгөө. Тэрэниие сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Советскэ Союзай, Польшын Арадай Республикын ажалшад бата бэхи, үнэн зүрхэнэй, хани халуун холбоотой юм гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Манай оронуудай арадууд энэ хани барисаагаа нангинаар хамгаалжа, саг үргэлжэ хүгжөөжэ байдаг. Һүүлэй үедэ Москвада гадаадын оронуудай выставкэнүүдэй олоор эмхидхэгдэдэг боложо байһаниие бидэнэр ханангяар тэмдэглэнэбди. Тэрэшэлэн Советскэ Союз өөрынгөө выставкэнүүдые олон оронуудта эмхидхэдэг. Энэ тон һайн хэрэг гээшэ. Мүнөө манайда гадаадын оронуудай хэдэн выставкэнүүд нээгдэнхэй. Эдэ выставкэнүүд өөрынгөө удхын, экспонадуудайнгаа шэнжэ түхэлэй талаар ондо ондоо байжа, элдэб социально-экономическа системэнүүдые харуулдаг байна. Эдэ бүхы выставкэнүүдтэ нэгэн адли шухала онсо өөрэ зүйл бии гэбэл, экономическа, соёл культурын холбоо барисаа бэхижүүлхэ, арадуудай бэе бэеэ ойртожо, үгэеэ һайнаар ойлголсодог болохо хэрэгтэ эдэ выставкэнүүд бултадаа туһална. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон хани барисаа бэхижүүлхэһээ ондоо тиимэ хойшолуулашагүй шухала зорилго дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудай арадуудай үмэнэ байхагүй гэжэ Н. С. Хрущев саашань хэлээ. Энэ һайн һайхан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ Польшын промышленна выставкэ туһалха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Польшын промышленна выставкын ехэ амжалтатай байхыень бидэнэр үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлээ.

Удаань сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич үгэ хэлээ.

15 жэлэй турша соо манай промышленностиин туйлаһан амжалтануудые энэ выставкэ дээрэ бидэнэр таанадта харуулхамнай. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Польша сагаа дэмы хосороогоогүй. Засаг түрынь ажалша арадай гарта байһан Польша дайнай һандарал хохидолые һэргээхэһээ гадна, хэтэ үеынгөө гээгдэлһээ гаража, аграрна орон байһанаа, бүри ехээр хүгжэнги индустриально-аграрна гүрэн боложо байна. Манай промышленна выставкэ дээрэ Польшын урда тээнь хэзээдэшье бүтээдэггүй байһан олон эд бараа, 15 жэлэй турша сос манай хэһэн ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые совет хүнүүд, хамагай түрүүндэ, Москвагай олониитэ хараха байна гэжэ Ю. Циранкевич хэлээ.

Маанадай саашадаа бэе бэеэ һайнаар мэдэлсэхэ, манай харилсаа холбоо улам хүгжөөхэ аргануудай нэгэн, советско-польско бата бэхи хани барисаае улам бэхижүүлхэ баясхаланта ушар выставкын болоо гээшэ һаань бидэнэр ехээр баясаха байнабди гэжэ нүхэр Циранкевич онсолон тэмдэглээ. Манай энэ выставкэ бидэнэй бэе бэедээ ойртолсохо замда шэнэ алхам боложо үгэг лэ, арадай Польшын болон Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалаг лэ.

Нүхэр Ю. Циранкевич выставкые нээгдэһэн дээрэ соносхобо. Польшын Арадай Республикын, Советскэ Союзай гимнүүдэй аялган зэдэлнэ. Ю. Циранкевич выставкын эмблемые—значогые Н. С. Хрущевто зүүлгэнэ. Иимэ значогууд бусад хүндэтэ айлшадта барюулагдаа.

Ю. Циранкевич лентые таһа хайшалаад, выставкэ харахыень айлшадые уряа.

(ТАСС).

СССР-эй Оборонын Министрын ПРИКАЗ

[1959] оной сентябриин 2. № 261 Москва город.

[Хуулиин ёһоор тогтоогдоһон сэрэгэй алба] хэхэ болзороо дүүргэһэн сэрэгэй албанайхидые СССР-эй [Зэ]бсэгтэ Хүсэнүүдһээ табиха тухай, сэрэгэй албанда ээлжээтэ таталга хэхэ тухай

Бүгэдэниитын сэрэгэй уялгата албан тухай Хуулиин үндэһөөр [ту]ш[аа]хамни:

1. Хуулиин ёһоор тогтоогдоһон сэрэгэй алба хэхэ болзороо дүүргэ[һэн] хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдэй солдадууд, матросууд, сер[жан]тнууд, старшинануудые Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой [эгнээ]һээ запаста табиха.

2. Энэ приказай 1-дэхи пункт соо заагдаһан сэрэгэй албанайхидай [табигда]һантай дашарамдуулан, таталгаһаа хүнгэлэгдэхэ, хойшолуу[лагда]ха болоогүй, 1940 ондо түрэһэн эрхэтэдые, мүн таталгаһаа хой[шол]уулагдаһан болзоройнь дүүрэһэн, сасуутанайнь сэрэгэй албанда [ябаха] байһан, таталгын наһанай эрхэтэдые Советскэ Армиин, Далайн-[Сэр]эгэй Флодой, хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдэй албанда [татаха].

3. Бүхы рота, батарей, эскадрили болон корабльнуудта энэ приказ [уншахо].

СССР-эй Оборонын Министр
Советскэ Союзай Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Мухаршэбэрэй интеллигенциин уряае үргэнөөр дэмжэжэ!

Арюун уялгамнай гэжэ тоолоно

ТОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Мүнөө жэлдэ аймагай колхозуудай үргэн ехэ полинууд дээрэ ороохо тарянай болоод бусад ургамалнуудай баян ургаса ургуулагдаа. Энэ ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр, богонихон болзорто хуряажа абаха гээшэ аймагай хүдөө ажалшадай шухала зорилго болоно.

Колхознигуудай хэды оролдосотойгоор, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, үдэр hүниие илгангүй ажаллажа байбашье hаань, ургаса хуряалгада нилээд бэрхэтэй байдал тохёолдонхой. Эгээл тиимэhээ hая аймагай центртэ соёл культурын, эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай, комсомолшуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн боложо, ургаса хуряалгада яажа хабаадалсаха, энэ шухала хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые яажа оруулха тухайгаа хөөрэлдэбэ. Ургаса хуряалгын үедэ зоной дунда ойлгуулламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха тухай Мухаршэбэрэй аймагай интеллигенциин нээмэл бэшэгые зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар hайшаажа, халуунаар дэмжэhэн байна. Тиигээд тэдэнэй жэшээгээр хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, баян ургасаяа саг болзортонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха хэрэгтэнь колхознигуудтаа али болохоор туhалха гэжэ аймагай интеллигенци шиидхээ.

Ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ өөhэдөө сэхэ хабаадалсахаhаа гадна, поли дээрэ ажаллажа байhан колхознигуудта сүлөөтэй сагтань кино, концерт харуулжа, элдэб наада эмхидхэжэ, лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байха гэжэ соёл культурын, эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, багшанар хэлсээ. Энээнэй тулада 3 нүүдэл кинотүхеэрэлгэ полевой стануудаар ябуулжа, 150 дахиhаа үсөөн бэшэ кино харуулха, Культурын байшангай, уран hайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүсөөр 14 дахин концерт табиха гэжэ шиидхэгдээ. Тиихэдэ Үлэгшэн, Тори нютагуудта уран hайханай агитбригадануудые бии болгохо гэгдэбэ. Тус бүридөө 100-hаа үсөөн бэшэ номтой 33 нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэхэнь. Ургаса хуряалгын түрүү арга дүршэлнүүдые, түрүү механизаторнуудай шэнэ hанаашалгануудые харуулhан уралан нарижуулагшадай булан полевой стануудта бии болгогдохо байна.

Һони hонин асуудалнуудаар лекци, хөөрэлдөөнүүд ходо үнгэргэгдэжэ байха. Ургаса хуряалгын дүүрэтэр интеллигент бүхэн хоёрhоо үсөөн бэшэ лекци уншаха, 5—6 дахин хөөрэлдөө хэхэ байна. Полевой стануудта шэнэ газетэ, журналнууд таhалдалгүйгөөр асарагдажа байха.

Мүн худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө зүгhөө энэ жэлэй ургаса хуряалгада хубитаяа оруулха, поли дээрэ ажаллажа байhан зоной дунда худалдаа наймаа hайнаар эмхидхэхэ гэжэ шиидхээ. Полевой стануудаар автолавка ходо эльгээгдэжэ байха юм. Гурбан газарта наймаалагшагүй ларёк эмхидхэхэ байна.

Иигэжэ аймагай интеллигенци сентябриин 20 болотор таряа хуряалгаяа дүүргээд, гүрэндөө 22 мянган центнер таряа тушааха гэhэн аймагай хүдөө ажалшадай абаhан социалистическэ уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь туhалха гэhэн зорилго урдаа табяа. Баян ургасаяа саг соонь хуряажа абаха хэрэгтэнь колхознигуудтаа туhалха гээшэ манай арюун уялга гэжэ аймагай интеллигенци тоолоно.

Д. Аюшеев,
манай корреспондент.

Һайшаахаар үүсхэл

Хориин аймагай культурно-гэгээрэлэй, эмнэлгын эмхи зургаануудай, hургуулиин хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд hаяхан сугларжа, мухаршэбэрэйхидэй бэшэг зүбшэн хэлсээд, тэрэниие hайшаан дэмжэhэнээ мэдүүлбэ.

Таряа хуряажа байhан хүнүүдэй дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулха хэмжээ-ябуулга хараалагдаа. Аймагай Культурын байшангай агитбригадын хүдэлмэри hайжаруулагдаха, «Дружба» колхоздо, Хүрьбын леспромхоздо агитбригаданууд эмхидхэгдэхэ юм. Агитбригадын гэшүүд зүжэг, концерт табиха, лекци, элидхэл уншаха, кино харуулха, «Дайшалхы хуудаhа», «Сахилгаан» газетэ гаргалсаха, полевой стан шэмэглэлсэхэ болонхой.

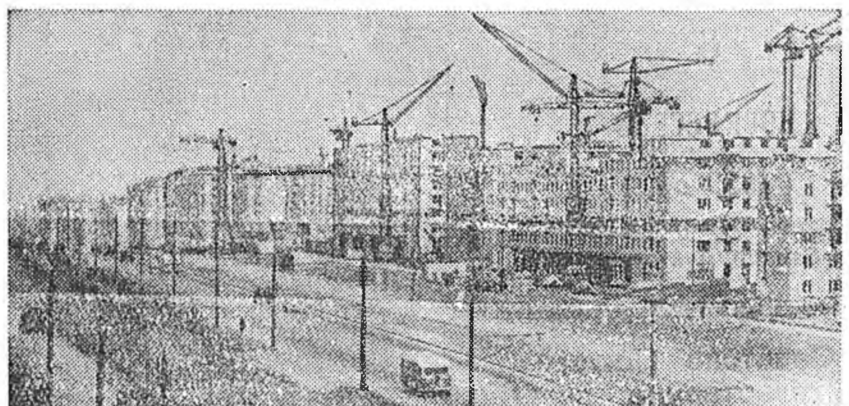
Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэреэ бригада, полевой стануудта ябуулха. Библиотекэ бүхэн хоёр хоёр нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ абаашаха, номууд тухай хөөрэлдөө хэхэ, хүдэлмэриин забhарта хамтын уншалга эмхидхэхэ түсэбтэй. Мүн уншагшадай конференци, литературна, тематическа вечернүүдые үнгэргэхэ байна.

2 кинопередвижкэ полевой стануудаар ябажа, кино харуулха.

Ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ нютагай интеллигенци үргэнөөр хабаадуулагдахаар хараалагдана.

Ч. Цырендоржиев,
Хориин аймгүйсэдкомой культурын таhагые даагша.

Манай ниислэл—Москвада

Зураг дээрэ: Москвагай Ленинэй проспектдэхи байрын гэрнүүдэй барилга харуулагдана.
ТАСС-эй фотохронико.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛНЭ

Москвагай нэгэдэхи подшипникова заводой участок бүхэндэ үйлэдбэри оньhожоруулха, автомат зэбсэг нэбтэрүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ эндэ байгуулагдаhан 87 комплексно бригаданууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр подшипнигуудые шэнэ янзаар шэрээн хатааха дурадхал термическэ цехтэ нэбтэрүүлээ. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ 2—3 дахин дээшэлбэ. Туршалгын цехын слесарьнууд А. Викторов, Ф. Фролов, А. Карасев, мастер П. Горохов гэгшэдhээ бүридэhэн комплексно бригада подшипнигуудые суглуулха автомат зохёогоо. Энээнэй ашаар урдань нэгэ хүн халаандаа 2 мянган подшипнигуудай зүйлнүүдые суглуулдаг байбал, мүнөө нэгэ автомат дүрбэ дахин ехые хэнэ.

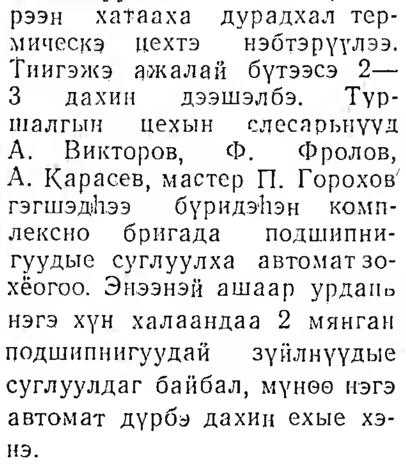
Инженер А. Цветковой хүтэлбэрилдэг комплексно бригада подшипнигуудай дотор гарьха мүлин заhаха шэнэ арга зохёобо. Тиигэжэ гансахан гурбан янзын гарьха болбосоруулгада жэлдээ 90 тонно металл алмагдаха болоно.

Автоматическа комплексно лининууд кузнечно-автоматна, токарна, роликово-подшипникова цехүүдтэ байгуулагдана.

АЖАЛАЙ РЕЗЕРВЫН ШЭНЭ УЧИЛИЩИНУУД

Октябрьска талмайн дүрбэдэхи үйлсэдэ, мүн Мазутна проезддэ ажалай резервын хоёр шэнэ училищи нээгдэбэ. Эндэ барилгын мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд бэлдэгдэхэ юм. Типовой проектын ёhоор баригдаhан табан дабхар байшангуудта эдэ училищинууд байрлана. Эндэнь классууд, hуралсалай кабинедүүд болон мастерскойнуудhаа гадна, актова, физкультурын залнууд, уншалгын ехэ залтай библиотекэ бии юм.

Бутырска хутор шадар үшөө хоёр шэнэ училищи баригдажа байна. Крюково район шадар оёдолшодые, металлистнуудые бэлдэхэ училищинууд байгуулагдана.

Москва. Августын 20-до Тушинска аэродром дээрэ советскэ мэдээжэ парашютистка, 10 алтан медаляар шагнагдаhан спортын мастер, инженер Алла Скопинова парашютдаар самолёдhоо 1000-дахяа бууба. Дэлхэй дээрэ эхэнэрнүүдэй дунда парашютдаар иимэ олон бууhан хүн үгы юм.
ТАСС-эй фотохронико.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ АМАРАЛТА

«Трехгорная мануфактура» гэжэ Дзержинскиин нэрэмжэтэ Москватай комбинадай 200 хүдэлмэришэд сентябриин 3-да «Румянцево» станци дээрэхи амаралтын байшанда амархаяа ошобо. Амарагшадай олонхинь 24 хоногой путёвко абаа. Нэгэ путёвконь 535 түхэригэй сэнтэй. Теэд хүдэлмэришэд өөhэдөө 160 түхэриг түлэнэ, бусадыень профсоюзна организаци оруулна. 40 хүн түлбэригүй путёвкоор амаржа байна.

Сентябрь hарада Москва шадархи амаралтын бусад байшангуудаар үшөө 50 бүд нэхэгшэд амархань. Крымэй, Кавказай болон ороной бусад санаторинуудта комбинадай дирекци, фабричка комитет 660 хүдэлмэришэдые эльгээжэ амаруулаа. Тиихэдэ 700 хүдэлмэришэд комбинадай hүниин санаторидо амарба.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛ

Социалистическэ мүрысөө үргэнөөр харуулая

Партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан, хүдөө нютагуудта социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна. Кударын аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда энэ мүрысөөн бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрбэ.

Энэ аймагай механизаторнууд, hаалишад, малшад, хонишод ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлажа, партиин ЦК-гэй Пленум угтахые эрмэлзэн хүдэлжэ байна. Аймагай механизаторнууд болон колхознигууд таряагаа богонихон болзор соо хуряажа абахын түлөө мүрысэнэ.

Партиин Кударын айкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй орган **«Кударын колхозник»** газетэ олониитын социалистическэ мүрысөөе, ургаса хуряалгые үдэрhөө үдэртэ харуулжа байна.

Ургаса хуряалгын бүри урда тээ аймагай механизаторнууд 4—5 хоног соо таряагаа хадаха, 6—7 үдэр соо суглуулжа сохихо, агрегат бүхэнөөр суудхэ соогоо 40—50 гектарhаа бага бэшэ таряа хадаха уялга абаад, мүрысөө эмхидхэhэн байгаа. Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд иимэ үүсхэл гаргаhан байха юм.

Колхозуудай партийна организацинууд механизаторнуудай, ашаанай машинын жолоошод болон бусад колхознигуудай мүрысөө ёhотоор эмхидхэжэ, хүтэлбэрилнэ. Аймагай газетэ энэ мүрысөөе ходо харуулна, солото хүнүүдэйнгээ туйлаhан амжалта тухай мэдээсэжэ, нютатайхидаа баясуулна.

«Хура бороодошье hаатангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд табан хоногой турша соо эртын ороohото ургамалай 1300 гектар тарилга хадажа дүүргэбэ. Тиигэмсээрээ хадаhан таряагаа суглуулан сохижо, аймаг соогоо эгээн түрүүн гүрэндөө таряа худалдажа эхилээ.

Таряа хадалгын үедэ тус колхозой эрхим механизаторнууд Н. Серебренников, И. Шайдуров, А. Ложкин гэгшэд үдэр бүри 40—50 гектар хүрэтэр хададаг байба»—гээд байгша оной августын 30-най түрүү бэшэг соонь хэлэгдэнэ. Мүн «Путь к коммунизму», Кировэй нэ тэ колхозууд таряа хуряалг дэлмэри эмхитэй hайнаар я гэжэ газетын хуудаhануудт рагдана. Энэ аймагай олон агрегадуудые партиин обком нистрнүүдэй Совет бүтээсэ гээр хүдэлhэнэйнь түлөө ам hан байна. Республикын су ханизатор, «Путь к комму колхозой бүлэг агрегадуудые ша Иннокентий Николаевич ников, мүн энэ колхозой ме торнууд И. Н. Жарников, Игумнов, Куйбышевай нэрэ колхозой бүлэг агрегадуудые шад А. И. Ложкин, И. П. ров гэгшэд эдэнэй дунда би

«Унгурхуйн механизатор гэhэн статья соогоо газетэ к коммунизму» колхозой ме торнуудай бүтээсэ ехэтэй тухай мэдээсэнэ. Эндэхи м заторнууд лафетнэ жатка таарyулан түхеэрhэн комб ньшье суудхэдээ 40—44 гектар хадана гээд статья соо хэлэ

«Комбайнернуудта, чигүүдтэ, трактористнууд левой станда зохихо эр дал байгуулагданхай. соо, табан хоног соо хэ шэнээн таряа хадааб гэж та бэшээтэй байдаг. А хоорондын мүрысөөнэй д до харуулагдадаг»... гээ уншанабди.

Ургаса хуряалгын ябаса механизаторнуудай мүрысөө шаа газетэ үдэрhөө үдэртэ б Гэбэшье кударынхидай д ехэтэй, эмхитэй hайн ажал мэриие газетэ хүсэд дүүрэн раглан харуулжа үшөөл ш гүй ха. Ехэнхидээ газетэ мэдээсэлнүүдые энэ үедэ то байгаа. Ургаса хуряалгын hэнhээ хойшо түрүү механи нууд, жолоошодой нэгэшье толилогдоогүй байна. Дүй д тухайгаа эдэнэрэй өөhэдөө г хуудаhанда бэшээ hаань, б жэшээ абамаар, hонирхолто ха hэн.

Аймагай колхозуудта эм дэhэн агрегадууд хоорондын сөөе аймагай газетын хууда даар дамжуулан харуулалса үрэ ехэтэй байха hэн.

Заиграйн аймагай түб тосхондо

СТОЛОВО-ҺУРГУУЛИ ХҮДЭЛНЭ

Үнгэрэгшэ үбэлэй эхеэр аймагай түб тосхондо столово-hургуули нээгдэhэн юм. Республикын ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта хүдэлхэ хүнүүд энэ hургуулида hуралсажа гарана. Поварнуудай 6 hарын курса hаяшаг дүүргэжэ гараhан хүнүүд столово, чайнануудта хүдэлхөөр аймагуудта гараба.

Поварнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ hара хахадай курса августын 15-hаа эхилээ. Энэ курсада 16 хүн hуралсана.

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАҺАН ПЕКАРНИ БАРИГДАНА

Хилээмэ бариха оньhожоруулагдаhан ехэ пекарни Заиграй тосхондо баригдажа эхилэнхэй. Энэ барилгада 198 мянган түхэриг мүнгэн hомологдоhон байна. Тус пекарни баригдажа дүүрэхэдээ суудхэдээ 12 тонно хилээмэ, булка гаргаха юм. Сентябриин түрүүшын хахадта пекарниин нэгэ цех хүдэлжэ эхилхээр хараалагдана.

БАЙРЫН ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

Аймгүйсэдкомой коммунальна таhаг 1959 ондо 4 к ратай нэгэ шэ барихаар тү hэн юм. Энэ б гада 100 мянг хэриг аймагай жедhээ hомо hон байгаа. Х лагдаhан мүн гүйсэд хэрэг hэнэй ашаар гай түб тосхо квартиратай гэр шэнээр данхай.

Хуушан гэр рануудые з рилхаар хара даhан 100 м түхэригэй 60 гараниинь хэр дэнхэй.

Г. Донду

Редакциин почтоhоо

Кино, концерт харуулагданагүй

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Ёнхортохи комплексно бригадын үбhэ, таряае 200 шахуу колхознигууд, механизаторнууд, алба хаагшад хуряажа байна. Тэдэнэй дунда гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй: август hара соо нэгэшье кино, концерт харуулагдаагүй байгаа. Июлиин hүүл багта Сэлэнгын аймсоведэй культурын таhагай агитбригада концерт харуулха гэжэ ерэhэн юм. Теэд олонхи зон энээн тухай мэдээгүй, концер рахаяа ерэжэ шадаагүй.

Эндэхи үбhэшэд, таряа ху шадта, холын малшадта г журналшье ехээр хожомдожо гэгдэнэ.

Энээн тухай аймагай куль таhагые даагша нүхэр Жам hайн мэдэжэ байгаад, hанаа hуудаг.

С. Шарапо
колхозой гэш

«БУРЯТ ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Бэлэдхэлгүй hуухань гайхалтай"

Хориин аймагай зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, «Дружба», «Авангард», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгада hайнаар бэлдээгүй, сушилка, склад, амбаарнуудаа бэлэн болгоодүй байна гэжэ дээрэ дурсагдаhан гаршагтайгаар манай газетын августын 19-нэй номерто толилогдоhон статья соо хэлэгдээ hэн.

— «Бэлэдхэлгүй hуухань гайхалтай» гэhэн статья дотор дурсагдаhан баримтануудай зүб байhан тухай КПСС-эй Хориин айком мэдээсэнэ,—гэжэ тус айкомой секретарь нүхэр Цыжипов редакцида харюусаа. Эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэм абтаа.

Таряа хуряалгада бэлэдхэл асуудал КПСС-эй айкомой дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. асуудалаар «Дружба», Лен нэрэмжэтэ колхозуудай түрү шэнэр нүхэд Борисов, Кир «Авангард» колхозой парторг зацины секретарь нүхэр Сущ бюро дээрэ тоосоhон байна. Т хуряалгадань туhаламжа үзү зорилгоор аймагай партийн ветскэ эдэбхитэд колхозуудта гээгдэнхэй. Мүнөө аймагай хы колхозууд, совхоз таряагаа ряажа байна.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ БЭЛЭДХЭЛ

Нёдондонойхиhoo hайнаар эмхидхэгдэхэ

Байгша оной октябриин 1-дэ партийна hуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь. Заиграйн аймагай партийна организаци үшөө хабартаа—үнгэрэгшэ жэлэй hуралсалай дүн гаргажа байхадаа шэнэ жэлдэ бэлдэжэ эхилээ юм. Тиихэ үеэр партийна организацинуудай секретарьнар, пропагандистнууд, партиин айкомой пропаганда, агитациин таhагай хүдэлмэрилэгшэд коммунистнуудтай, партийнабэшэ хүнүүдтэй, комсомолшуудтай ерэхэ жэлэй hуралсал тушаа хөөрэлдэhэн байгаа.

Хүн зоной хүсэл эрмэлзэлгые хараада абажа, аймагай партийна организаци КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые, материалнуудые шудалхын тула үшөө 9 кружок нэмэжэ эмхидхэhэн байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 107 кружок, семинарнууд хүдэлжэ, хоёр мянга шахуу хүн hураhан байна. Һуралсалай жэлэй дүн юу харуулааб гэхэдэ, hурагшадай политическэ эрдэм дээшэлхэhээ гадна, ажалайнь эдэбхи үүсхэл ехэ болоо. Кружогуудта hурадаг хүдэлмэришэд ухаалан зохёохо дурадхалнуудые оруулаа. Эдэниие хэрэглэhэнэй ашаар промышленна предприятинууд ехэ мүнгэ зээри арьбалаа. Жэшээнь, Онохойн модоной комбинадай главна инженер нүхэр Опак пропагандистаар хүдэлhэн байгаа. Энэ комбинадта 1958—1959 оной турша соо ухаалан зохёолгын 50 гаран дурадхал оруулагдаа hэн. Тэдэнэй олонхинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиигэhэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ 384 мянган түхэриг алмагдаба. Кружогуудта hураhан нүхэд Шевелев, Пацкевич, Котляревский, Смагин болон бусад ухаалан зохёогшод юм. Нүхэр Котляревскиин хүтэлбэрилдэг цех аймаг дотор түрүүшынхеэ коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оронхой.

Эзрын леспромхозой партийна организацида экономико шудалха кружок (пропагандистнь нүхэр Бойчевский) партиин съездын материалнуудтай танилсаад, бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ. Жэшээнь, hурагша нүхэр Терещенкын хүтэлбэрилдэг мастерска участок үйлэдбэриингөө даабариие hара бүри дүүргэдэг. Кружогто hурадаг моторист нүхэр Курикалов нормоёо үдэр бүри 130—150 процент дүүргэнэ. Росси гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысэhэн hурагша нүхэр Клевцовэй мастерска участок хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 20-до дүүргэхэ уялга абаад, энээнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Иимэ жэшээнүүд олон байха.

Һурагшадай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Промышленностиин, хүдөө ажахын экономикэ шудалха 19 кружок, семинарнууд аймаг дотор нээгдэhэн байгаа.

КПСС-эй айком кружогуудай, политhургуулинуудай пропагандистнарта зорюулhан хүдэлмэри ябуулдаг, зохихо туhаламжа үзүүлдэг, тэдэнэрэй семинар зарладаг байба. Түрүү пропагандистнарай дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ зорилгоор тэдэнэй хүдэлмэри тухай аймагай газетын хуудаhануудта бэшэдэг юм.

Партийна hуралсалай забhарлаадшье байхада, зундаа лекционно хүдэлмэри ябуулагдаhаар байгаа. КПСС-эй айкомой, «Знани» бүлгэмэй лекторнүүд партиин XXI съездын материалнуудаар, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр, аха дүүгэй хани барисаанай hайндэр тухай олон лекци уншаа, кинолекци эмхидхээ.

Август hараhаа партийна hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл эхилэнхэй. Коммунистнууд үнгэрэгшэ жэлэй дутагдалнуудые элирүүлнэ, тэдэниие зайсуулха арга хараална.

КПСС-эй түүхын шэнэ номой гараhантай дашарамдуулан, олон коммунист болон партийнабэшэ эдэбхитэд партиингаа түүхэ шудалхамнай гэжэ бэшүүлээ. Онохойн модоной комбинадай партийна организаци (секретариинь нүхэр Хорошунова Н. Н.) шэнэ жэлэй hуралсалда бэлэн болонхой. Мүнөө жэл эндэ 10 кружок, семинар нээгдэхэ. Эдэнэй 5-ниинь партиин түүхэ шудалха, 4-ниинь промышленностиин, худалдаа наймаанай экономико шудалха юм. Олон коммунист үдэшын hургуулида, заочноор hурадаг, зариманиинь хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын hургуулида hурадаг байна. Мүнөөшье жэлдэ эдэнэр hуралсалаа үргэлжэлүүлхэнь. Зарим коммунистнууд манай ороной дотоодын болон гадаадын байдалые өөhэдөө үзэхөөр шиидэбэ. Эрдэм бэлэдхэл ехэтэй, дүршэл шадабаритай, ажал үйлэдбэридэ хүдэлдэг хүнүүд кружогуудай, семинарнуудай пропагандистнар болгогдон баталагдаа. Жэшээнь, энэ хүдэлмэридэ үни удаан хүдэлhэн, предприятинуудые хүтэлбэрилдэг нүхэд В. А. Титенко, Н. Ф. Опак, С. И. Михайлов, А. Я. Калинин болон бусад пропагандистнараар баталагдаба. Мүн эндэ залуу пропагандистнарые бэлэдхэжэ байдаг. Дүршэлтэй болоhон, бэрхэ хүнүүдэй хажууда залуу нүхэд түрүүшынхеэ пропагандистаар хүдэлхэ байна. Нүхэд Гурулев, Ханкин, Кривоногов болон бусад мүнөө жэлдэ пропагандист болохонь.

Онохойн дунда hургуулиин, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой, Горхоной станциин узелай, Хүрьбын РТС-эй партийна организацинууд кружок, семинарнуудые бүридүүлжэ, hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн болонхой.

Гэхэ зуура дутагдал тушаа анхаргүй байжа болохогүй. Комсомолшууд, партийнабэшэ эдэбхитэдые hуралсалда үсөөнөөр хабаадуулдаг ушар партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи гол дутагдал болоно. Тэрээнhээ гадна hургуули ехэтэй олохон коммунистнууд кружок, семинарнуудта hурахые хүсэдэг. Энэнь нэгэ талаhаа hайн, гэбэшье нүгөө талаhаа—бэеынгээ амарые хараад ябадаг гэжэ тэмдэглэмээр.

Зарим партийна организацинуудай секретарьнар сентябрь hара соо хэгдүүжэн гээд, кружок, семинарнуудаа хүсэд бүридүүлээгүй байhаар. Хүн бүхэнтэй хөөрэлдэнгүй, hуралсал тухай асуудалые партийна суглаан дээрэ табиха, кружогуудта hураха гээд хүнүүдые таамагаар бэшэхэ алдуу гаргагдадаг. Жэшээнь, партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой, Хандагатайн леспромхозой, аймгүйсэдкомой партийна организацинуудта иимэ ушар үзэгдөө.

Партиин айкомой политическэ hуралсалай кабинет КПСС-эй түүхын асуудалнуудаар, арадай демократиин оронуудта социализм байгуулгын асуудалаар олон лекци уншуулха гэжэ хараална. Теоретическэ хоёр конференци үнгэргэхэ гэжэ түсэблэнхэй.

Пропагандистнарта туhалха зорилгоор үнгэрэгшэ жэлдэ уласхоорондын политикын, промышленностиин, хүдөө ажахын үйлэдбэриин, КПСС-эй түүхын асуудалаар методическа секци эмхидхэгдэhэн юм. Энэшье жэлдэ тиимэ секци хүдэлхэ байха.

С. Аверина,
КПСС-эй Заиграйн айкомой, политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

СУУТА ҺААЛИШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

☆ ОЧЕРК ☆ ☆

...ызууда ошожо, булеэн уһаар дэлэнгыень ...агаад, сэбэр бүдөөр аршаад лэ, дэ...гыень эльбэсэгээгээд лэ шобторходо, ...гоожонгүй яаха һэм? Тиибэшье ...зүбөөр һаажа һураха гээшэ тиимэ ...дан зугаанай хэрэг бэшэ.

Нэгэ иимэ ушар тухай хөөрэжэ үгэс... Люба Цынгуева комсомол басагадаар ...даа Шулуутын фермэдэ ерэлсэһэн бай... Тиигээд урдань өөрынгөө үнеэ ганса ...һаажа үзэдэг хадаа, бэрхээр үнеэ ...агаа түрүүшынгээ үдэр харуулхаб ..., лаб лэ ажалаа һайнаар эхилхэб гэ... найдажа ябаһан байгаа. Тиибэшье ... хүрэһөөр урмаа хухарха, түрүү...хеэ түрэһэн улаан гунжада сухал...даа бархиран алдаха баатай болоо ... Энэ яяр муу зантай гунжатай бү... час соо дэмы зобоод, яашье һаажа ... Тэрэ тэршээ гунжан үдьхэлөөд, ...раад, залуу басагые бэедээ дүтэ хал...гүй.

Лиза Замураева үнеэдээ һаажа дүүр-гээд, Любын хажууда ерээд, дээрэлхүү-гээр тэрээн тээшээ хаража:

—Люба, шинии айхадашнил энэ үнеэн-шни шамайе баһажа, дүтэ табингүй уурлана ха юм даа,—гэжэ Лиза хэлээд: «Би энэ хажар зантай гунжые номго-руулжа һалһадаа, Шулуутын хуушанай һаалишадые гайхуулха, тэдэнһээ дутуугүй байһанаа харуулхаб» гэжэ һанаһан бай-гаа.

—Энэ зэрлиг үнеэе номгоруулжа шадаха һаа туршаад үзыш даа,—гэжэ Лизын шогтой хүхюунээр ялалзаһан нюдэ харангүй Цынгуева хэлэбэ. Любын хү-нэгыень абаад, хүнүүдэй хараһаар байтар, үнеэн тээшэ айнгүй сэхэ ошобо. Тиибэшье муу зантай гунжан танигдаагүй һаали-шын урдаһаа хүлзэн, хоёр эбэрээ урда-һаань ёдойлгон тэһэ мүргэжэрхихөөр забдаба. Лиза нүхэр басаганһаа үндэр, шанга бэетэй, бадарган хоолойтойшье һаа, мүргэхэ болоо һаань, сохихоор бэлэн барьяад ябаһан ооһортойшье һаа, тэрэ гунжые мүн лэ һаажа шадабагүй.

— Басагад, энэ залуу үнеэе дэмы бү зобоогтыл даа,—гэжэ Долгоржаб Цы-рендоржиевагай ехэ зөөлэн абяан дуул-даба. Долгоржабай урин абяа абаһан гунжан гэнтэ номгороод, тэрэ дороо зог-сошобо. Дүйтэй һаалиша эхэнэр нам нэнгеэр хажуудань ерээд, аргадажа бай-жа, үнеэнэй ойлгодог юумэндэл, нэгэ хэ-ды үгэ дуугараад, хойто хоёр хүлыень дээһээр татажа уяад, дэлэнгыень эльбэ-сэгээгээд, ямаршьегүй һаажа ороо һэн.

Залуу һаалишад гайхангяар урда урда-һаа харалсаад байба. Тэдэнэй шарай ха-рахада баярлаһанайшье, омогорхоһоной-шье тэмдэг үзэгдэжэ байгаа бэлэй.

— Люба, урмаа бү хухара, байн бай-тараа бидэнһээ дутуугүй һаалишан боло-хош. Энэшни түрүүшынхэе тугаллаһан, зэрлиг гунжан ха юм,—гэжэ Пылжит Жалсанова басаганай һанааень заһаба. —Түрүүшээр зээрэгтээд гүйдэг, харайдаг, мүргэн алдадаг, айлгаадшье абаха дура-тай юм, тэсд хойто хоёр хүлынь шанга-ханаар тушаадхихада гэнтэ номгороод, бүхы һүсэ үгэдэг.

Басагад мүн ондоо элдэб зантай үнеэд-тэй, зангыень мэдэтэрээ нилээд зобоһон, тулиһан байха. Тиибэшье тус фермын эбтэй эетэй һаалишадай, колхозой мал ажалай суута бэрхэшүүлэй дунда ороһон хадаа тэдэнэйнгээ заабари туһын ашаар дүй дүршэлыень халан абажа, бэрхэ һаалишад болохо аргатай байгаа ха юм...

Долгоржабай яаралгүйгөөр һаажа дүүр-гээд табиһан мүнөөхи зэрлиг гунжанинь хэдэн алхам саашаа ошоод, нэгэ гэдэр-гээ эрьежэ харажархёод, бэлшээри тээшээ һубарин ошожо ябаһан үнеэдэй хойноһоо гэшхэлшоо һэн.

— Бидэнэр үнеэдээ һаажа, һүсэ ту-шаагаад, үнеэдэй хойноһоо дахажа, бэл-шээридэнь гаралсагша бэлэйбди,— гэжэ һаалишан Будаанай үгэеэ дутуу хэлээд, абяагүй болошоо һэн.

Һубэлгэн бодолтой Лиза бэрхэ һаали-шанайнгаа юу хэлэхэеэ һанаашыень хү-раһөөр ойлгоодхёо. Басагад бэлшээридэ гаража, хаана зүлгэ ногоон һайн бэ, үнеэд ямар ногоондонь дуратайгаар бэл-шэдэг юм ааб, үнеэднай һүрэгтөө яба-хадаа хэр зэргэ эдсэлдэг юм ааб, али халуунда шугы соо ороод байшана гү гэ-жэ хаража мэдэхэ ёһотойт гэжэ Будаанай хэлэһэн байгаа ха. Басагад өөһэд өөһэ-дынгөө даажа абаһан үнеэдые һайса та-нижа, абари зангыень мэдэжэ абаг гээ бшуу.

— Басагад, хаана, хайшан гээд үнеэ-дэй адуулдагыень ошожо хараа һаамнай яаха юм? Би үхэрнүүдые дахажа, хадын хаяа боорёор үнинэй ябаагүйб. Мүнөө һонин байна ёһотой даа!—гэжэ Лиза нүхэд басагадтаа хэлэбэ.

Басагад хүхилдэжэ, юумэнһээ үргэжэ ниидэһэн шубууд шэнги, гэнтэ гүйлдөөд, үглөөнэй манан соогуур үнеэ-дэйнгээ хойноһоо дахажа ябашоо һэн.

Һая һаалишад боложо яба-һан басагадта Будаанай дүй дүршэлтэй багша шэнгеэр хандаа бшуу. «Юу хаража байгаабта, үнеэдтээ ошохогүй!» гэжэ ба-дарганаар дуугараа һаань, басагадай сэдь-хэл хүдэлхэ байгаа ха юм.

Үнэндөө хорин табан жэл соо мал адуулжа, ажалайнгаа оншые олоһон үхэр адуулагшатай хээрэ гараад ябахада баса-гадта өөһэдтэнь ехэ һонин байгаа. Тэрэ үхэршэ үбгэниинь үбһэ ногоо танихадаа, дунда һургуулида ботаника үзэһэн өөһэд-һөөнь үлүү байба. Доржо Самбуев хэдэн зүйлэй хорото үбһэнүүдтэй танилсуулан, заажа үгэбэ.

— Энэ хорото үбһэнүүдые өөрөө тани-даг болоһон хүн гүт,—гэжэ Сэсэг Дам-баева үхэршэнһөө асууба.

— Ямаршьегүй ябажа ябаһан малай гэнтэ тэршэлээд үхэхыень яһала нюдөө-рөө хараһан хүм, басагад. Үхэтэрөө ай-хаш, һүрдэхэш, тэсд юундэшье, юунһээ-шье үхэһыень мэдэхэгүйш. Харин зоо-технигүүд, ветеринарнуудай намда заажа үгэхэдэнь, мүнөө мэдэхэ болоо агшаб. Би юрэдөө өөрөөшье малай зарим үбшэнние мэдэдэг болоо хүм. Үбһэ ногооной шанар-тай мүн лэ тэдэ мэргэжэлтэд танилсуулаа, яһала юумэ заажа, ойлгуулжа үгөө юм даа,—гэжэ Самбуевай хөөрэхэдэ, ветери-нарна болон зоотехническэ хүдэлмэрилэг-шэдые ехээр хүндэлэн, баяр хүргэһэн тэмдэг дуулдажа байгаа һэн.

Залуу һаалишад ингэжэ үдэрһөө үдэр-тэ ажалайнгаа шэнэ шэнэ зүйлые удаан даамайханаар шудалжа, үүлтэртэ фер-мынгээ бүхы ажабайдалда эзэд болон оролсожо ябаа юм.

Тэдэнэй талаан буруулхадаа, ган болоһон жэлдэ тэрэ колхоздо ошоһон бай-на. Тиимэһээ үбэлынь баһал хэсүүтэйхэ-нээр үнгэрөө. Үхэр малай тэжээл дутал-дажа, тэдэнэр унтаха нойргүй, амарха саггүй ажаллаха ушартай болоо һэн. Си-лосшье, комбикормшье бага байхаһаа гад-на, тэбэри үбһэ олохонь бэрхэтэй байгаа. Тиибэшье оролдолго харууһанай һайнаар һаалишад үнеэдээ гэмгүй ондо оруулжа шадаа һэн.

— Өөрэ басагад байнат, түрүүшынгээ бэрхэшээлтэ шалгалтые шадамараар да-бажа гарабат!—гэжэ Пылжит Жалса-нова басагадые магтаа һэн. Тэрэ үедэ урин дулаан хабарай үдэрнүүд ерэжэ, хадын хормойгоор малнууд бэлшээридэ га-раад, һаалишадай сэдьхэл амараад яба-һан саг байгаа.

Тэжээлээр дутамаг, бусад олон бэрхэ-шээлтэй дайралдажа байһан үедэшье һаалишан Жалсанова республикын түрүү һаалишадай нэгэниинь байһан юм. Залуу һаалишад тэрэнэйнгээ үгэ дууладаг, зүб-шөөл абадаг, мүн бусад суута һаалиша-дайнгаа жэшээгээр, тэдэнээ дууряажа ябахые оролдодог һэн.

Мүнөө жэлдэ ургаса һайн, мүн фер-мынишье ажал хэрэг баһа һайн ябажа байна. Тус фермын һаалишад өөр өөртөө абаһан социалистическэ уялгаяа лаб дүүргэхэ зорилготой. Тэдэнэй уялгануу-дынь нилээдгүй ехэ юм. Жэшээнь, Лиза Замураева үнеэн бүхэнһөө 3600 литр, Сэ-сэг Дамбаева 3000 литр һү һааха уялга-тай.

Августын 15 хүрэтэр һаалишан Заму-раева үнеэн бүриһөө гурба мянга шахуу литр, Дамбаева хоёр мянга гаран литр һү һаагаад, бусад басагадынь мүн лэ тэдэ-нээ хүсэн алдажа ябана.

Сүлөөтэй сагтаа тэдэ басагад номоо үзэдэг, институтда орохоёо бэлдэдэг, бэе бэедээ туһалдаг. Олон номтой библиотекэ тэндэнь бии.

Үдэшэлэн суута һаалишадайнгаа ерэхэ-дэ басагадынь уран һайханай литерату-рын шэнэ номуудые уншажа үгэдэг. Ун-шаһан номуудайнгаа удхые бурят хэлэн дээрэ хөөрэжэ үгэдэг.

Шулуутын басагад иимэ һайн ажалда, сэдьхэл дүүрэн, дорюун хүхюун юм. Со-циалистическэ Ажалай Герой Пылжит Бальчиновна Жалсановагай болон бусад суута һаалишадай ажаллажа байдаг фер-мэ дээрэ байһан басагадай ажалай үргэн зам дээрэ гаража ябаһаниинь лабтай.

Данри ХИЛТУХИН.

УЯЛГАЯА ОРОЛДОСОТОЙГООР ДҮҮРГЭНЭ

Сагаан Нуур гэжэ газарта Хэжэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй гүүртэ байрладаг. Энэ гүүртэдэ хамта 181 үнеэтэй 10 һаалишад ажаллана.

Һаалишад һү һаалгаа дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно. Эдэнэр үнеэдээ үдэр һүнигүй һайн ногоотой бэлшээридэ адуулдаг, хаһа саг соонь уһалдаг, үдэртөө хоёр дахин һаадаг байна.

Һаалишадай дунда баян дүй дүршэлтэй болоһон хүнүүд олон. Эдэнэр ажалай һайн дүнгүүдые туйлана. Жэшээлхэдэ, Дыжит Дашиева арба гаран жэлдэ һаалишанаар ажаллажа, нилээд шадабаритай болонхой. Энэ һаалишан жэлэй эхиндэ харууһалжа байһан 18 үнеэнһээ 18 тугал абаха, үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга абаһан байгаа.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө нүхэр Дашиева оролдосо ехэтэйгээр ажаллаба. Тиин үнгэрһэн 7 һарада үнеэн бүриһөө 1132 литр (тэрэ тоодо июль һарада 185 литр) һү һааба. Энэ гүүртын һаалишад нүхэд Ю. Дашидондокова, Ц. Тугулдурова, Д. Лундукова, Д. Цыренова болон бусад мүн лэ һайнаар ажаллана.

Тус колхоз үнгэрһэн жэлдэ нэгэ үнеэндэ 4 тонно силос дараһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 10 шахуу тонно силос дараха гэжэ шиидэнхэй. Силос даралга эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ Сагаан Нуурай гүүртын һаалишад эршэмтэйгээр хабаадалсана.

Д. Доржиев.

Ростовско область. Новочеркасскын, Курскын хэдэн предприятинуудай конструкторнууд комбикорм буйлуулха «МУКЗ-35М» маркын универсальна бишыхан заводой конструкцине ухаалан зохёоһон байна. Энэ завод элдэб янзын ороохо, кукуруза, минеральна зүйлнүүдые буйлуулхын тулада ухаалан зохёогдоһон байна. Тус завод сүүдхэдээ 35 тонно комбикорм буйлуулжа гаргаха юм. **Зураг дээрэ:** комбикормын багахан хэмжээнэй универсальна заводой юрэнхы түхэл.

ТАСС-эй фотохронико

ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Кяхтын соёл гэгээрэлэй һургуули энэ жэлдэ дүүргэһэн 67 мэргэжэлтэд республикын хүдөөгэй, колхозуудай клубуудта хүдэлхэеэ ошобо. Жэшээлхэдэ, Валентина Пичугина Суулгын хүдөөгэй клубые (Мухаршэбэр), Людмила Кутянина «Красный опытник» колхозой клубые (Заиграй), Людмила Березовская Корсаковай хүдөөгэй клубые (Байкало-Кудара) даагаад ажаллажа байна. Һургуули дүүргэгшэдэй зариман эльгээһэн колхоздоо хүдэлхөөр ерээ. Александр Галсановые Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз эльгээһэн байгаа. Нүхэр Галсанов эрхим сэгнэлтэтэйгээр һургууляа дүүргээд, түрэл колхозойнгоо клубта ажаллажа эхилэнхэй.

Зариманиинь Культурын байшангуудта, аймагай культурын таһагуудта хүдэлнэ. Ольга Телятникова, Галина Козлова, Александра Капустина гэгшэд Кударын, Байкало-Кударын, Заиграйн аймагуудта ошонхой.

А. Гинсев,
республикын Культурын министерствын ахалагша инспектор.

Хүгжэмэй училищида

Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищида шалгалта барижа, конкурсоор орогшод олон.

— Мүнөөнэй һуралсалай жэл тон харюусалтатай. Бурядай литература, искусствын декада Москвада болохоёо байна. Тиимэһээ һурагшадайнгаа хүсөөр ехэхэн концерт бэлдэхэ зэргэтэйбди,—гэжэ училищиин директор нүхэр Плишкина хэлэбэ.

Б. Очиров.

Халаахан

Устав хазагайруулагша тухай

Түнхэнэй аймагай «Искра» колхозой гэшүүн Н. Д. Шагдуров өөрынгөө басаган Д. Н. Шагдуроватай хамта һуудаг аад, басагамни амяарлажа, ондоо айлайхи болобо гэһэн хуурмаг акт габюулаад, бууса шадарай хоёр газар эдлэжэ, 4 үнеэ, 7 хашараг, буруу барижа байна. Тиигэжэ нүхэр Шагдуров жэжэ мал, тахяа шубуунһаа гадна, 11 толгой бодо мал үмсэдөө барина.

(«Колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай хубидаа газар эдлэхэ, мал бариха гурим тушаа хүдөө ажахын артелиин Устав хазагайруулгые болюулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолһоо).

ЭСЭГЭНЬ БАСАГАНДАА:
— Мэхээ саана нюугаад,
Миһэлзэн худалаар энеэгээд,
Хоёр айлайхи болонхойбди,
Холшор басаган һаланхай,—гээд,

Хахад малнай минии гэхэб,
Хахад малнай шинии гэхэб.

Эдэнэр тиигэжэ хэлэхэдэм
Этигэхэл байха, мэдэнэб.

***

Зоргоороо, дураараа аашалжа,
Зоноо, колхозоо мэхэлхэдээ
Улас гүрэндэ тон харша
Уршагта хэрэг хэнэ гээшэл!

Зурагынь **Ф. Балдаевай.** Үгэнь **Ш. Нимбуевай.**

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИИН ОРОНУУДТА

ХИТАДТА ПРОМЫШЛЕННА БАРИЛГА ЕХЭЭР ХЭГДЭНЭ

ПЕКИН. Промышленна шэнэ барилгануудай болзорһоо урид ашаглалгада үгтэжэ байһан тухай Хитадай газетэнүүд мэдээсэнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо долоон һарын туршада гансахан Харбин городто 178 промышленна предприятинууд, тэрэ тоодо городой теплоэлектростанциин түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтэбэ. Булад хайлуулха, подшипникова болон бусад заводууд үргэдхэгдөө.

Шэньси провинцида И Сианьска алюминиин заводой барилга дүүрэбэ. Чжу-Чжоуска химическэ завод дээрэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо дүүрүүтэй.

Аньхуэй провинцида бариг-дажа байһан Хуайнаньска металлургическа заводой барилга шиидхэхы үедөө ороод байна.

АНЬШАНИИН МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ ШЭНЭ УЯЛГА

ПЕКИН. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Аньшаниин 5 томо мартеновскэ пеэшэнгүүдэй булад хайлуулагшад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 70 мянган тонно һайн шанартай булад түрэл орондоо үгэхэ гэжэ шиидэбэ. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Һүүлэй үедэ булад хайлуулха сагаа тэдэнэр нилээд хороожо, хэдэн мянган тонно булад түсэбһөө гадуур үгөө.

ГДР-тэ ГАГАНОВАГАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭНЭ

БЕРЛИН. Германиин Демократическа Республикада советскэ бүд нэхэгшэ Валентина Гагановагай үүсхэлые дэмжэгшэд үдэр бүри олошоржо. Вердаудахи утаһа ээрэдэг арадай предприятиин хүдэлмэрилэгшэ Тони Аурих нүхэр В. Гагановагай жэшээгээр түрүү бригадада хүдэлжэ байһанаа, гээгдэжэ байһан бригадада ороод ажаллажа байна. Өөрынгөө шэнэ бригадые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха уялга Тони Аурих абанхай. Нүхэр Аурих утаһа ээрэгшээр 40 жэлэй туршада ажаллажа, дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрээндэ «Үйлэдбэриин габьяатай эдэбхитэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

ЧЕХОСЛОВАКИДА ОРОД ХЭЛЭ ҮЗЭНЭ

ПРАГА. Чехословакиин телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Карлова Варада ород хэлэ үзэхэ арадай курсануудай ниитэ гүрэнэй 10-дахи ойн баярай конференци боложо дүүрэбэ. Эндэ 300 делегадууд хабаадалсаа. Чехословацко-советскэ хани барисаанай союзай Центральна Комитедэй генеральна секретарь О. Гомола элидхэл хээ. 10 жэлэй туршада ород хэлэ үзэхэ арадай курсануудта 2.311.000 хүн гэхэ гү, али Чехословакиин ехэ наһатанай гурбанай нэгэ хуби һуралсажа гараа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Хамта дээрээ 155500 курсанууд эмхидхэгдэжэ, 1 миллион 750 мянган хэһэг номууд хэблэгдэһэн байна. Советскэ хэблэлые Чехословакида 330 мянган хүн абажа уншана. Гансахан 1958 ондо 15 мянган нэрэтэй, хамта 2.839.000 хэһэг советскэ номууд Чехословакида асарагдаһан байха юм. Чехословакида 900 гаран нэрэтэй советскэ газетэ, журналнууд наймаалагдана.

ДРВ-гэй АЖАЛШАДАЙ БАЙДАЛ ҺАЙЖАРНА

ХАНОЙ. Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Демократическа Республикын ажалай министр Нгуен Ван Тао һаяхан радиогоор үгэ хэлэжэ, республикын ажалшадай ажабайдал, ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ һүүлшын табан жэлэй туршада эхэхэн амжалта түйлагдаба гэжэ тэмдэглэбэ. Ерэхэ жэлдэ Хойто Вьетнамда хүдэлмэригүйдэхэ ябадал усадхагдаха аргатай гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Вьетнамай Демократическа Республикын правительство урдань Франциин колонизаторнуудай үедэ ажалгүй байһан 140 мянган хүниие ажал хүдэлмэреэр хангаа. Тэрэшэлэн Женевын хэлсээнүүдэй ёһоор, урда районуудһаа хойто районуудта зөөһэн 100 мянга гаран хүн хүдэлмэреэр хангагдаа.

Хитадай Арадай Республика. Аньшаниин металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд КНР-эй 10 жэлэй ойдо түсэбһөө гадуур 100 мянган тонно продукци үгэхэ уялга абанхай. **Зураг дээрэ:** прокатна станые хүдэлгэдэг пультын дэргэдэ.

РУМЫНИДА ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУДАЙ СУГЛУУЛБАРИ ГАРАБА

БУХАРЕСТ. Политическэ литературын гүрэнэй хэблэл «Парти—социалистическэ гүрэнэй, коммунистическэ байгуулалтын хүтэлбэрилхы хүсэн мүн» гэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбарие румын хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба. Энэ суглуулбарида В. И. Ленинэй зохёолнууд, мүн В. И. Ленинэй парти, шэнэ общество байгуулха тухай хэлэһэн үгэнүүд, бэшэгүүд оруулагдаа.

АХА ДҮҮНЭРЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Һүүлэй үедэ Корейн Арадай-Демократическа Республикада промышленна шэнэ предприятинууд ашаглалгада олоор үгтэбэ. Эдэ предприятинууд аха дүү социалистическэ оронуудай туһаламжаар баригдаһан байна. Туманган мүрэн дээгүүр «Хани барисаанай хүүргэ» баригдажа, августын 7-до дүүргэгдээ. Энэ хүүргэ советскэ мэргэжэлтэдэй зохёоһон проектээр, Советскэ Союзай, КНДР-эй барилгашадай хүсөөр бодхоогдоһон байна.

Корейн станок бүтээгшэд ехэ амжалта туйлаба. Августын 12-то, хараалагдаһан болзорһоонь 5 һара урид, Кусоной станок бүтээдэг завод ашаглалгада үгтөө.

(ТАСС).

Албании Арадай Республика. Зүүн Родопахадхи «Студен Кладенец» гэжэ хаалта харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Лотерейн биледүүдые шамдажа худалдан абыт!

Энэ жэл гараһан лотерейн биледүүдэй наадагдахада, олон золтойшуул мотоцикл, пианино, баян, аккардеон, холодильник, угаалгын машина, алтан часы, ковёр гэхэ мэтэ үнэтэ зүйлнүүдые шүүһэн байна.

Улан-Удэ городой нөөсэлгын кассанууд 1959 оной лотерейн биледүүдэй шүүбэреэр 370 мянга үлүүтэй түхэриг түлөө. Арад зон лотерейн шэнэ билет олоор худалдан абахые хүсэдэг болоо. Гурбадахяа гаргагдаһан лотерейн биледые хүнүүд һаянай илангаяа олоор худалдажа абана. Яахадааб гэхэдэ, эдэ биледүүдэй тираж сентябриин 15-да Горький городто болохонь.

Тиражай гаратар лотерейн биледүүдые худалдажа абыт!

Н. Петров,
Улан-Удэ городой 301-дэхи нөөсэлгын кассые даагша.

Аляа баабгай

Нэгэ ангуушан үндэр хабсагайда ойртон ябатараа баабгай харажархиһан байгаа. Томо гэгшын арьяатанай табан алда утатай нүүлэ мухарюулжа, аймшагтай ехээр ажаллажа байхыень харахадаа ангуушан ехээр гайхаад, шэмээгүй шэртэн һууба. Баабгай нүүлэеэ мухарюула-мухарюулһаар хабсагайн эрмэгтэ ойртуулна.

Ангуушан баһа хабсагайн хормойдо, дooро эдсэлжэ ябаһан гурбан бодон гахайе обёоржо, «аа, шүдхэршни аляархажа байна ха юм...»—гэжэ баабгай тухайгаа бодоод, саашадаа юун болохыень хүлеэжэ һууба...

Баабгай тэрэ нүүлэеэ хабсагайн эрмэгһээ доошонь, гахайнууд дээрэ хаяхаяа түлхинэ, даажа ядана. Тиигэжэ байтараа модоо унаад, хүн шэнгеэр тэбэрижэ, эрмэг уруу шэрэбэ. Нүүлынь узуур гэнтэ доошоо тонгогод гэхэдээ, баабгайе хабсагай руу мухарюулба ха.

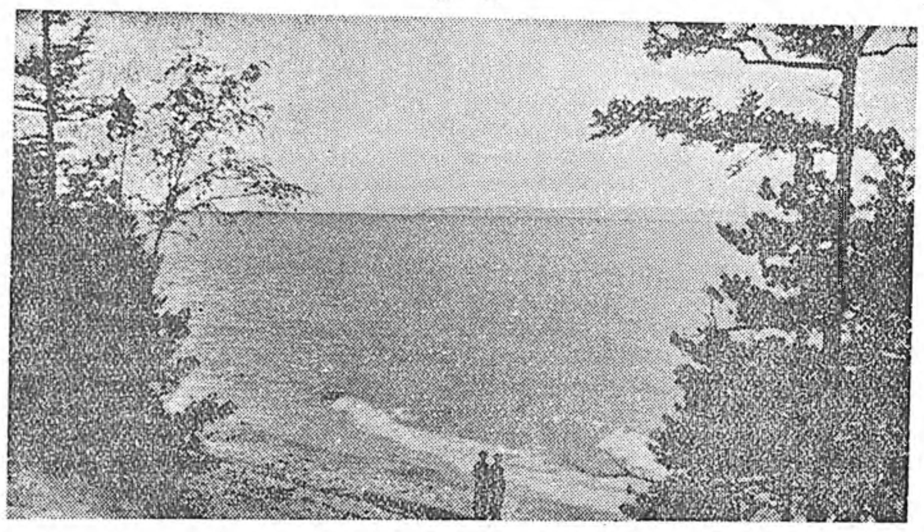
Хаража һууһан ангуушан бэеэ барингүй энеэжэрхёо...

Гахайнууд өөдөө хаража шадахагүй байжа, дээрэһээнь юумэнэй нэерһээр, бархирһаар хиидэхэдэ ухаа мэдээ алдан, шугы руу шурган гүйлдэшоо. Аляа баабгай арбаад метр үндэрһөө унажа, ехээр абиртаһан байгаа.

Б. Машкинов.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, республикын урда аймагуудаар зарим газарта бага зэргэ бороо хура ороxo. Баруун хойноһоо һулахан һалхин болохо. Улан-Удэ городто 17—19 градус дулаан болохо.

БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ. И. Денисовэй фотоэтюд.

НЭГЭ ЯМААН 6 ЭШЭГЭ ТҮРЭБЭ

Удинск тосхондо ажаһуудаг Хориин совхозой радист Александр Георгиевич Мальцевай бүлэдэ һаяхан һонирхолтой ушарал болоһон байна. Үмсэдөө барижа байһан ямааниинь эшэгэлхэдээ аяар 6 эшэгэ түрэжэрхибэ. Эдэнэрэй 4-ниинь эрэ, 2-ынь эмэ. Эхир эшэгэд мүнөө үедэ булта бүрин бүтэнөөр түлжэжэ байнхай.

Г. Ямпилов.

Энээниие мэдэхэ гүт?

☆ Түрүүшын үзэг бэшэг дэлхэй дээрэ анха түрүүн Сиридэ бии болоод, удаа тээнь бусад оронуудта тараһан юм. Шабар галдажа хэгдэһэн үзэгүүд Дамаскын национальна музейдэ мүнөөшье бии байһаар.

☆ Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын һургуулинууд зүүн зүгэй эртэ урдын оронуудта—Хитад, Вавилон, Египедтэ бии болоһон түүхэтэй.

☆ УРГАМАЛНУУД ТУХАЙ. Бүмбэрсэг дэлхэйдэ хамта дээрээ 7 мянга шахуу ургамал бии юм гэжэ Швециин элитэ ехэ эрдэмтэ Карл Линней XVIII зуун жэлэй эсэс багта хэлээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 150 жэл үнгэрһэнэй һүүлээр, ородой ботаник И. Кузнецов дэлхэй дээрэхи ургамалнуудые шэнжэлхэ зуураа, 150 мянган зүйлэй ургамалнууд бии гэжэ тодорхойлһон юм. 1940 ондо академик Н. И. Вавилов шэнэ тобшолоо хэжэ, дэлхэй дээрэ 200 мянган зүйлэй ургамал бии гэжэ тодорхойлоо бэлэй.

Дэлхэй дээрэ бүхыдөө 320 мянган сэсэгтэ ургамалнууд ургадаг, тэрэнэй 30 мянганиинь хэрэглэгдэнэ гэжэ ургамалнуудые шэнжэлдэг Бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Г. Шлыков тобшолол хээ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бүхыдөө 1 миллиард шахуу гектарта элдэб ургамал таригдана.

Гол мүрэнүүд гэдэргээ урдадаг гү?

Дэлхэйн гол мүрэнүүд юундэ гэдэргээ урданаб? гэһэн асуудал гарадаг байжа магад. Энэ ушарые эрдэмтэд иигэжэ тайлбаридаг байна:

Газар һара наран гурбанай бэе бэеэ татадаг дээрэһээнь, газаа далай ехээр нэмэдэг юм. Энэ үедэ далайн уһан эбхэрэн долгилжо, океанда шудхадаг гол мүрэнүүд өөдэ гарадаг. Тиихэдэнь гол мүрэн гэдэргээ урдадаг юм. Далайн уһанай татажа, доошоо һууxадань, гол мүрэнүүд хуушанайхяараа урдажа үргэлжэлдэг. Хэрбээ мүрэнэй адагай нарин байгаа һаань—далайн уһан арбаад метрээр өөдөө хөөрэдэг байна.

«Наука и жизнь» журналһаа абтаба.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

ПРИБАЛТИКЫН АРАДУУДАЙ:

Таряалангай талмайе нэгэ дахин мэхэлээ һаашни, өөрыешни юһэ дахин мэхэлхэ.

ТАТАР АРАДАЙ:

Сэхэ харгын байтар, тойруу харгыгаар бү ябыш.

Үнэн зүб хэрэг тоһон шэнгеэр дээрээ хөөрэдэг.

КИРГИЗ АРАДАЙ:

Шанга гартан гансые илаха, ехэ эрдэмтэн мянгые илаха.

Өөрыгөө ерээн түрөөһэндэ тоолоо һаа, нүгөөдэеэ арсаланда тооло.

Хэрэгээ шадажа хээ һааш—саһан хайлаха, шадаагүй һааш—тоһоншье дээшээ хөөрэхэгүй.

Могойн зулмадаһан һайханшье һаа, хадхуурынь хоротой.

КАЗАХ АРАДАЙ:

Арад зон зорибол, оёоргүй нүхые дабан гараха.

Өөрыгөө ехэдэ тоолоо һаа, даруу зантай байха зэргэтэйш.

Сагай уларил яажа хубилнаб?

Фенологой тэмдэглэл

Манай республикын газар дээрэ сагай уларилай ямараар хубилдагые адаглан харабал һонирхолтой тобшолол хэмээр байдаг. Жэшээнь, Улан-Удэ город шадар олон жэлэй туршада зундаа дунда зэргээр 17 градус дулаан болоһон байна, һүүлшын гурбан жэлэй туршада зундаа дунда зэргээр 164 миллиметр бороо ороо. Гэхэ зуура жэл ерэхэ бүри сагай уларил хубилна. Энээн тушаа дooро дурсагдаһан баримтануудые харуулмаар. 1957 оной зун Улан-Удэ городто, мүн город шадар зундаа бороо хура хомор, һэрюуншэг байһан юм. Тэрэ зун дунда зэргээр 16 градус халуун болоһон байгаа. Харин манай Байгал шадар зундаа дунда зэргээр 17 градус халуун болохо нормотой юм. 1957 оной июль, август һарануудта хэзээ хэзээнэйхиһээ һэрюун байгаа һэн. Зунай туршада 151 миллиметр гэхэ гү, али нормотойнь жэшэбэл, 92 процент бороон ороо. Дурсагдагша 1957 оной зун 60 жэл соо үзэгдөөгүй һэрюун болоо бэлэй.

1958 оной зун хэзээ хэзээнэйхиһээ халуун, бороо хурагүй зун болоһон юм. Тиихэдэ зундаа дунда зэргээр 18 градус халуун болоо һэн. Зарим үдэрнүүдтэнь дунда зэргээр 37 градус халуун болоһон байгаа. Тэрэ зун 60 миллиметр бороо хура ороо гэхэ гү, али нормоһоо 36 миллиметрээр бага байһан юм. Һара һараарнь хаража үзэхэ болоо һаа иимэ: июнь һарада 12 миллиметр, июльдэ—8 миллиметр, августда 40 миллиметр бороон ороо. Һүүлшын 60 жэлэй турша соо тиимэ гандуу жэл болоогүй юм. Июль һарада илангаяа гандуу байгаа. Эгээн гандуу жэлнүүдэй нэгэн болохо 1898 ондо 18 миллиметр бороон ороо һэн.

Дээрэ хэлэгдэһэн 1957, 1958 онуудай зунайхида орходоо энэ жэлэй зун тад ондоо байна. Хура бороогоор элбэг, һэрюун энэ зун дунда зэргээр 16,7 градус халуун болобо. Энэ зунай эгээ халууниинь 29 градус болоо. Зунай турша соо бүхыдөө 323 миллиметр бороон оробо. Һара һараарнь хаража үзэхэ болоо һаа, июньдэ 113 миллиметр, июльдэ — 95, августда 123 миллиметр бороо хура ороо. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо энэ жэлэй зун юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, бороо хура алишье һаранuудтань нэгэ жэгдээр ороһон байна.

И. Котов.

БУРЯДАЙ ЭРДЭМТЭ Г. Ц. ЦЫБИКОВ

Бурядай мэдээжэ эрдэмтэ Г. Ц. Цыбиковэй научна ажал-ябуулга, ажабайдал тухай һонирхолтой зүйлнүүд республикын хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ табигдаба. Г. Ц. Цыбиковые ородой географическа бүлгэмэй шагнаһан медаль, университет дүүргэһэн значок, элдэб номууд, шүхэр, гоёогдомол тулгуур, хөөргэ дагам хоёр, Түбэд ороноор аяншалхадаа эрдэмтын абажа ябаһан зэд гүсэ, хайрсаг, тэндэһээ асарһан аяга, хайрсаг, сумаа, Түбэд ошохынгоо урдахана бурят дэгэл үмдөөд абхуулһан фото зураг гэхэ мэтэ музейдэ асарагдаһан зүйлнүүдэй дунда бии.

Эрдэмтэ Г. Ц. Цыбиковэй ажабайдал, научна ажал-ябуулга тухай дooро хуряангыгаар толилогдоо.

Ородой географическа бүлгэмэй туһаламжаар Түбэд орон ошожо, элитэ эрдэмтэдэй тоодо ороһон Гомбожап Цыбикович Цыбиков 1873 ондо түрэһэн юм.

Г. Ц. Цыбиков долоо наһатайдаа Агын думын дэргэдэхи приходской училищидэ орожо, 1884 он хүрэтэр һураһан байна. Тэрэ училищиие ерээдүйн эрдэмтын дүүргэхэ үеэр Чита городто,1884 ондо гимнази нээгдээ һэн. Гимназиин барилгада бурядуудай туһалһан дээрэһээнь 4 бурят хүбүү тэрээндэ абаха гэһэн шиидхэбэри гараа бэлэй. Хүбүүгээ эрдэм һургуулитай хүн болгохые хүсэжэ, Гомбожап Цыбиковичын эсэгэ гимназида оруулха ябуулга хэһэн байгаа.

Тиигэһэнэйнь ашаар Г. Цыбиков гимназиин хоёрдохи класста абтаад; тэрэнээ һайнаар дүүргэһэн байна. Гомбожап Цыбикович Читын гимназиин багшанарай Соведэй шиидхэбэреэр Томск городой университедтэ эльгээгдээ һэн. Залуу студент 1893—1894 онуудай үеэр университедэй медицинскэ факультедтэ һураад, гэртээ амаралтада бусажа ерэһэн юм.

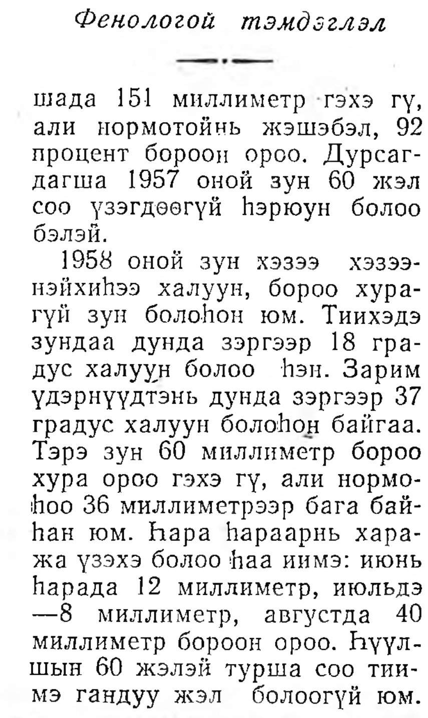
Гомбожап Цыбикович медицинэдэ ехэ абьяасгүй байжа, жэл шахуу хитад, манжа, түбэд хэлэнүүдые үзөөд, 1895 оной намар Петербургын университедтэ орожо, Зүүн зүгэй арадуудай хэлэ шудалаа бэлэй. 1899 ондо нэгэдэхи шатын диплом, алтан медальтайгаар университедээ дүүргээд, Монгол орониие шэнжэлхэ мэргэжэлтэн болоһон байгаа.

Залуу эрдэмтэ университедээ дүүргэн сасуу профессор А. М. Позднеевэй, тэрэ үедэ түрүү үзэл баримталдаг Ородой географическа бүлгэмэй, тэрээнэй секретарь А. Григорьевой туһаламжаар Түбэд орон аяншалхаяа мордоо бэлэй.

Ородой географическа бүлгэм Г. Ц. Цыбиковые Түбэд руу дэмы эльгээгээгүй. Яахадааб гэхэдэ, залуу эрдэмтэ һаял 26 хүрэжэ ябабашье, эрдэм ехэтэй, һүбэлгэн бэрхэ байһанаа харуулаа һэн. Хоёрдохи шалтагааниинь гэхэдэ: залуу эрдэмтэ бурят хүн туладаа мүргэлшэн хэбэртэй болоод, Түбэд орон худар һаадгүй ороxo аргатай байгаа. Тиихэдэ европеец хүнэй Түбэд орохонь бэрхэтэй байһан юм.

1899 оной ноябрьта Г. Ц. Цыбиков бурят мүргэлшын хубсаһа үмдэжэ, Үргөөһөө монголнуудтай хамта урагшаа гараа бэлэй.

Ямунь—хото, Чумбум, Дон Кыр гэхэ мэтэ газарнуудаар 8 һара шахуу ябажа, хүрэхэ газартаа Һаса (Лхаса) хүрөө.

Тэндэ ерэхэдэнь, хара нүрөө үбшэн ехээр дэлгэрэнхэй байжа, Гомбожап Цыбиков хоёр газарта — Һасада, Брайбунда байрлаха баатай болоһон гэхэ. Тэрэ үедэ Түбэдые 13-дахи далай лама — Түб-Цанг Чжам-по толгойлжо байгаа.

Бурядай элитэ эрдэмтэ Түбэд орондо байха зуураа, тэндэхи арад зоной ажаһуудалые, нюдарган баяшуулай хэрзэгы шэрүүн аяг аашые анхаралтайгаар шэнжэлээ. Юрын зоной тэсэшэгүй хүндэ байдалда ажаһуудаг тухай Гомбожап Цыбикович тодорхойгоор бэшэһэн байна.

Г. Ц. Цыбиков тэндэхи зоной байдал, ажаһуудалые шэнжэлхэ зуураа, түбэд ном оршуулха, хэдэн үеын далай-ламанарай ябуулгые шэнжэлхэ, түбэд ном худалдажа абаха зорилгоор ехэ юумэ хэһэн байха. Хараһан үзэһэн юумэеэ тон нюусаар буулгадаг байгаа.

Түбэд хэлэ шэнжэлэн, элдэб дурасхаалта газарнуудта, дасангуудта хитад, монгол, манжа; түбэд хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн зүйлнүүдые тэмдэглэжэ абаһан юм.

Гомбожап Цыбикович Түбэдтэ удаан байха зуураа, шэнжэлхы ухаанай талаар ехэ хүдэлмэри хээд, 1901 оной август һарада нютагаа бусахаар гараа бэлэй. Түбэд оронһоо худалдажа абаһан олон ном, научна үнэтэ материалаа бүрин бүтэн асархань бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье Г. Ц. Цыбиков элдэб түбэг бэрхэшээлнүүдые дабажа, 1902 оной май һарада Кяхта хүрэжэ ерэһэн юм.

Г. Ц. Цыбиков Түбэд ошоһонойнгоо түлөө Ородой географическа бүлгэмэй дээдэ шанда—Н. М. Пржевальскиин шанда хүртөө бэлэй. Гомбожап Цыбикович Түбэд тухай олон ном бэшэжэ, хэблүүлэн гаргаһан байха.

Бурядай элитэ эрдэмтэ Г. Ц. Цыбиков Эрхүүгэй университедтэ профессорээр хүдэлжэ байтараа 1930 ондо наһа бараа бэлэй.

Б. Семичов.

Хилын саанаһаа

Советскэ правительственна делегаци Прагада ерэбэ

ПРАГА, сентябриин 4. (ТАСС). Брнодохи уласхоорондын нэгэдэхи яармагта хабаадахын тулада Советскэ правительственна делегаци мүнөөдэр Прагада ерээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов делегациие толгойлно.

Советскэ гроссмейстернүүд Белградта ерэбэ

БЕЛГРАД, сентябриин (ТАСС). Советскэ гроссмейсте нүүд В. Смыслов, П. Керес, Таль, Т. Петросян мүнөөдэр эн ерээ. Шатараар дэлхэйн чемпионо нэрэ зэргэ олохые хүсэгшэдэй ту нирта тэдэнэр хабаадалсаха ю Турнир сентябриин 6-да эхилхэ.

Президент Эйзенхауэрай Парижда хэһэн хэлсээн дүүрэбэ

ПАРИЖ, сентябриин 4. ТАСС-эй корреспондент А. Баранов иигэжэ дамжуулна:

США-гэй президент Эйзенхауэрай, Франциин президент де Голлиин хоёр үдэрэй хэлсээн эндэ болоод дүүрэбэ. Франциин премьер-министр Дебре, США-гэй гүрэнэй секретарь Гертер энэ хэлсээндэнь хабаадалсаа. Хэлсээнэй дүүрэхэдэ тусхай коммюнике толилогдоо. Тэрээн соонь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ. Хоёр президентын хэлсээнэй үедэ «али али таладань хамаатай бүхы асуудалнууд хаража үзэгдөө».

Г-н Хрущевой Вашингтон ороxo гэжэ байһан үедэ, мүн США-гэй президентын өөрынь Москва ороxo гэжэ байһан үедэ США Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаанай ямар байха тухай өөрынгөө һанамжые президент Эйзенхауэр генерал де Голльдо хэлэжэ үгөө» гэжэ коммюнике соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Эйзенхауэр де Голль хоёр «Атлантическа союзда үнэн сэхэ байһанаа» элирхэйлэн мэдүүлээ, «энэ союзай ябуулгын бүри үрэтэй болгохо арга методүүд тухай һанамжануудаа мэдэлсээ». «Берлин тухай асуудалаар хүсэд нэгэн һаналтай байһан» тухайгаа тэдэнэр мэдүүлһэн байна.

Дээдэ тушаалтадай зүблөө зарлаха тушаа, Макмиллантай хэлсээ хэжэ дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ Эйзенхауэрай найруулан хэлэһэн хараа бодол Эйзенхауэр де Голль хоёрой зүгһөө дахяад элирхэйлэн мэдүүлэгдээ. Тусхайлбал, «ямар нэгэн һайн үрэ дүн туйлагдаха гэжэ найдахаар байгаа гээшэ һаа, дээдэ тушаалтадай зүблөөн туһатай ба жа шадаха байна» гэжэ хэлэгдэ

Африкын асуудалнууд бүхы д рээ, тусхайлбал, Хойто Африка хамаатай асуудалнууд хэлсээ үедэ зүбшэгдөө гэжэ коммюни соо тон тобшоор дурсагдаһан ба на. Гэбэшье. ООН-эй Генеральн Ассамблейн сентябриин 15-да нээ дэхэеэ байһан сесси дээрэ Алжира асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ США-гэй ямар хараа бодол бари талха байһаниинь коммюникег удхаһаа элеэр харагдана.

Буу зэбсэг хуряаха, тэрэнэй хо һоһоо хиналта тогтоохо, мүн х жэлтэ багатай оронуудта туһала жа үзүүлхэ асуудалнууд ехэ удх шанартай гэжэ коммюникегэй т гэсхэлдэ хоёр президент мэдүү һэн байна.

ПАРИЖ, сентябриин 4. (ТАСС Үсэгэлдэр үдэшэ коммюникегэй т лилогдоһоной һүүлээр, Сагаан б шангай хэблэлэй асуудалнууд эрхилдэг секретарь Джеймс Хэге ти пресс-конференци хээ. Эйзе хауэр де Голль хоёрой хооронд болоһон хэлсээн тухай олон тоо асуудалнуудта тэрэ харюусаа. А жирай асуудалаар Эйзенхауэр Голль хоёр үгэеэ ойлголсоо гү һэн асуудал оло дахин табигдаһа байна. Энэ асуудалда сэхэ хари үгэхэһөө зайсаад, энэ темээр Голль олоной үмэнэ мэдүүлгэ хэ байха ёһотой гэжэ Хэгерти хэлэ

Берлинэй асуудал тухай комм нике соо хэлэгдэһые тайлбарилх даа Баруун Берлиндэ эзэмдэлгы гуримые үлээхэ гэһэн хараа бодо баруун гүрэнүүдэй баримталһа зандаа байһыень Хэгерти дахяа баталан гэршэлһэн байна.

Бүхы Венгриин хүдөө ажахын выставкэ нээгдэбэ

БУДАПЕШТ, сентябриин 4. (ТАСС). Бүхы Венгриин хүдөө ажахын 63-дахи заншалта выставкэ мүнөөдэр Будапештда баярай оршон байдалда нээгдээ. ВСРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВНР-эй правительствын түрүүлэгшэ Ференц Мюнних, ВСРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой, ВНР-эй правительствын гэшүүд выставкые нээлгэ дээрэ байлсаа.

Выставкые нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Газар таряалангай министр Имре Дэгеи иигэжэ мэдүүлээ. Социалистическэ шэнэдхэн байгуулалтые, Венгриин хүдөө ажахын туйлалтануудые харуулха гээшэ мүнөө жэлэй выставкын зорилгонь болоно.

Выставкын 33 гектар талмай дээрэ 500 шахуу павильон баригдах хай. Венгриин хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай, хүдөө ажахын машина бүтээлгын туйлалтанууд, хү дөө ажахын зүйл буйлуулдаг пре приятинуудай продукци эдэ па вильонууд соо табигданхай.

Польша, Чехословаки, Болгари ГДР, капиталистическа оронуудай 20 шахуу фирма выставкэ дээр тус тус экспозицинуудые табиһан байна. Венгриин хүдөө ажахы үргэнөөр хэрэглэгдэдэг советскэ хү дөө ажахын машинанууд тусхай талмай дээрэ табигдажа харуу лагдана.

Выставкэ сентябриин 20 хүрэтэр хүдэлхэ юм.

Уласхоорондын асуудалнуудаар семинар

ВАРШАВА, сентябриин 4. (ТАСС). «Мүнөөнэй дэлхэй, буу зэбсэг хуряалга» гэһэн темээр студентнүүдэй уласхоорондын семинар Познаньда боложо байна. Семинарта советскэ түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Президент Д. Эйзенхауэр Шотланди оробо

ПАРИЖ, сентябриин 4. (ТАСС). Мүнөөдэр Франциин президент де Голльтой хэлсээ хэһэнэйнгээ һүүлээр, президент Д. Эйзенхауэр неделиин дүүрэтэр амархаяа Парижһаа Шотланди самолёдоор ороо.

Президент Д. Эйзенхауэр Шотландида ерэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 4. (ТАСС). США-гэй президент Эйзенхауэр мүнөөдэр Шотландида ерээ. Кэлэйн гэжэ хэрэм соо тэрэ хэдэн үдэрэй турша соо амарха юм.

Селвин Ллойдой мэдүүлгэ

ЛОНДОН, сентябриин 4. (ТАСС). Консервативна партиин Центральна Соведэй асуултада харюусахадаа, Англиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд иигэжэ хэлээ. «Бүгэдэниитын эб найрамдалда хамаатай шухала асуудалнуудые» хаража үзэхын тулада правительствонуудые толгойлогшонорой «зүблөө хирэ хирэ болоод лэ» хэжэ байбал таарамжатай байна.

Хэрбээ зүблөөнүүд болоходоо, саашадаа хэлсээ хэдэг байха гэжэ хододоо шиидхэбэри гаргадаг байгаа һаань, шахардуу шанга байдал зайсуулжа шадаха байнабди. Зүблөөн эгээл иимээр үнгэргэгдэдэг байгаа һаань, тодорхой асуудалнуудаар хэлсээ баталжа шадаха байнабди гэжэ Ллойд һанамжалан хэлэһэн байна.

Де Голль Сеньи хоёр хэлсээ хэбэ

ПАРИЖ, сентябриин 4. (ТАСС). Франциин президент де Голль Италиин премьер-министр Сеньи хоёрой хоорондо мүнөөдэр хэлсээн болоо. Франциин премьер-министр Дебре, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Пелла болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд хэлсээндэ хабаадалсаа.

Европын хэдэ хэдэн асуудалнууд, тэрэ тоодо «Европейскэ нэгэдэл» гэдэгые үргэдхэхэ түсэбүүд, зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаан, Берлинэй, НАТО-гэй асуудалнууд, бусад хэдэн асуудалнууд хэлсээнэй үедэ зүбшэгдөө гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

01136. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5051.